

Uchwała nr XXIII/145/2020

Rady Miejskiej w Chociwlu

z dnia 13 listopada 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta i Gminy Chociwel na lata 2021-2026.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876) Rada Miejska w Chociwlu uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel na lata 2021-2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Chociwlu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Robert Kawa
Robert Kawa

Uzasadnienie

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który wskazuje, że jednym z zadań gminy o charakterze obowiązkowym jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel na lata 2021-2026” stanowi kompleksowy dokument wskazujący priorytety, cele oraz kierunki niezbędnych działań, jakie powinny zostać podjęte przez władze lokalne oraz instytucje i organizacje działające w obszarze pomocy i integracji społecznej w celu niwelowania występujących problemów społecznych, a tym samym zapobiegania występowania zjawiska, jakim jest wykluczenie społeczne. Zgodnie z celami strategicznymi głównymi założeniami niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Chociwel, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zatwierdzona Strategia stanowi również podstawę do aplikowania o środki finansowe na realizację projektów i programów systemowych i konkursowych, współfinansowanych ze środków unijnych, a także programów konkursowych ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

BURMISTRZ CHOCIWLA

Stanisław Szymczak

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH MIASTA
I GMINY CHOCIWEL
NA LATA 2021-2026

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE.....	5
1.	METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII.....	6
2.	KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	7
3.	UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII.....	8
4.	SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	8
II.	CHARAKTERYSTYKA GMINY CHOCIWEL	13
1.	POŁOŻENIE.....	13
2.	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	15
3.	KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY	18
3.1.	<i>SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE.....</i>	<i>18</i>
3.2.	<i>RYNEK PRACY.....</i>	<i>22</i>
3.3.	<i>WYCHOWANIE I EDUKACJA.....</i>	<i>24</i>
4.	GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA	27
5.	KULTURA, SPORT I REKREACJA.....	29
6.	OPIEKA ZDROWOTNA	31
7.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	31
8.	POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	32
8.1.	<i>WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI.....</i>	<i>32</i>
8.2.	<i>POMOC SPOŁECZNA .....</i>	<i>34</i>
8.3.	<i>ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....</i>	<i>41</i>
III.	KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	43
1.	DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO.....	44
1.1.	<i>WSPIERANIE RODZINY.....</i>	<i>44</i>
1.2.	<i>WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....</i>	<i>54</i>
1.3.	<i>ZDROWIE PSYCHICZNE .....</i>	<i>59</i>
1.4.	<i>PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH....</i>	<i>63</i>
1.5.	<i>PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE.....</i>	<i>77</i>
1.6.	<i>AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW.....</i>	<i>90</i>

3 SPIS TREŚCI

1.7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	97
1.8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	104
1.9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI	115
1.10. REWITALIZACJA SPOŁECZNA	117
2. ANALIZA SWOT	121
3. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	124
4. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	124
5. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII	125
6. MONITORING	126
7. EWALUACJA	126
7.1. ZAKRES EWALUACJI	126
7.2. SPOSÓB EWALUACJI	127
7.3. NARZĘDZIA EWALUACJI	127
7.4. OKRES EWALUACJI	127
8. OCENA RYZYKA	127
IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE	129
V. BIBLIOGRAFIA	131
VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	132
1. SPIS RYSUNKÓW	132
2. SPIS TABEL	132
3. SPIS WYKRESÓW	134

4 SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów:

UM – Urząd Miejski

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

PP – Posterunek Policji

MGBP – Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna

I. WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel na lata 2021-2026¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Chociwel. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i **gminach**. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości,

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel na lata 2021-2026” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

- rewitalizację społeczną.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Chociwel.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

1. METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla gminy Chociwel zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy

³Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

2. KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla gminy Chociwel jest przyjęta uchwałą nr XIII/76/19 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 1 grudnia 2019 roku Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Chociwel na lata 2019-2028. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Chociwel określa najogólniejsze wizje Gminy w przyszłości – pożądaną obraz do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Chociwel na lata 2019-2028. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące, bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

3. UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel na lata 2021-2026, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821),
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 poz. 322 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 poz. 875 z późn. zm.),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23 ze zm.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
15. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
16. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 poz. 322),
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 ze zm.),
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1576 ze zm.),
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.),
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 ze zm.),

23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.),
24. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2020 r. poz. 568),
25. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
28. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818 z późn. zm.),
33. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,
34. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
35. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
36. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
37. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061),

38. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

4. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel na lata 2021-2026, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanych także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytucznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m. in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane

zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2020 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020,

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

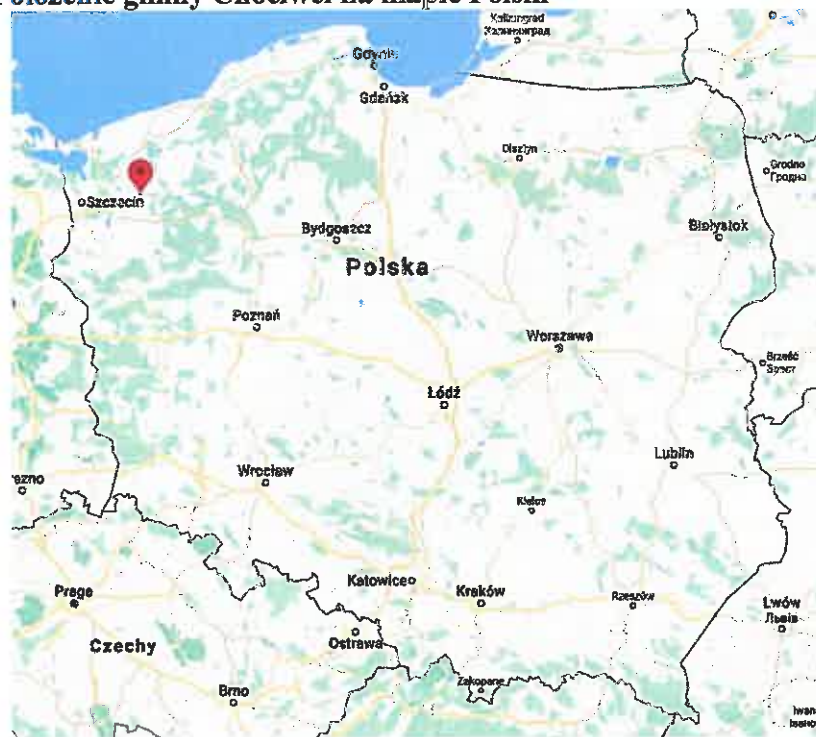

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY CHOCIWEL

1. POŁOŻENIE

Gmina Chociwel to gmina miejsko-wiejska położona w województwie zachodniopomorskim, w północno-wschodniej części powiatu stargardzkiego. Sąsiaduje z następującymi gminami: Dobrzany, Ińsko, Marianowo, Stara Dąbrowa, Maszewo, Dobra i Węgorzyno. Jej siedzibą jest miasto Chociwel. Rozpatrując położenie Gminy pod względem geograficznym możemy stwierdzić, że znajduje się ona w obrębie mezoregionu Pojezierza Ińskiego należącego do makroregionu Pomorza Zachodniego. Pojezierze Ińskie wyróżnia się pod względem przyrodniczym ze względu na malowniczy i stosunkowo mało przekształcony przez człowieka krajobraz pojezierny.

Rysunek 1. Położenie gminy Chociwel na mapie Polski

Źródło: <https://www.google.com/maps/>

Gmina Chociwel charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią komunikacyjną. Przez Gminę przebiega droga krajowa nr 20 łącząca Chociwel ze Stargardem (26 km) i Węgorzynem (15 km) oraz drogi wojewódzkie nr 144 do Dobrej (14 km), a przy południowo-zachodniej granicy także nr 142 łącząca Lisowo (5 km od Chociwla) ze

14 | CHARAKTERYSTYKA GMINY CHOCIWEL

skrzyżowaniem z drogą krajową nr 3 koło Szczecina (36 km). Przez teren Gminy przebiega również linia kolejowa nr 202 relacji Gdańsk Główny – Stargard.

Administracyjnie Gmina składa się z 11 sołectw: Bobrowniki, Bród, Długie, Kamienny Most, Kania, Karkowo, Lisowo, Lublino, Oświno, Starzyce i Wieleń Pomorski. Gmina obejmuje powierzchnię 161 km², co stanowi 10,6% powierzchni powiatu stargardzkiego. 56% powierzchni zajmują użytki rolne, natomiast 34% - użytki leśne. Poniżej przedstawione zostało położenie Gminy na mapie powiatu stargardzkiego.

Rysunek 2. Położenie gminy Chociwel na mapie powiatu stargardzkiego

Źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mapa_Powiatu_Stargardzkiego.png

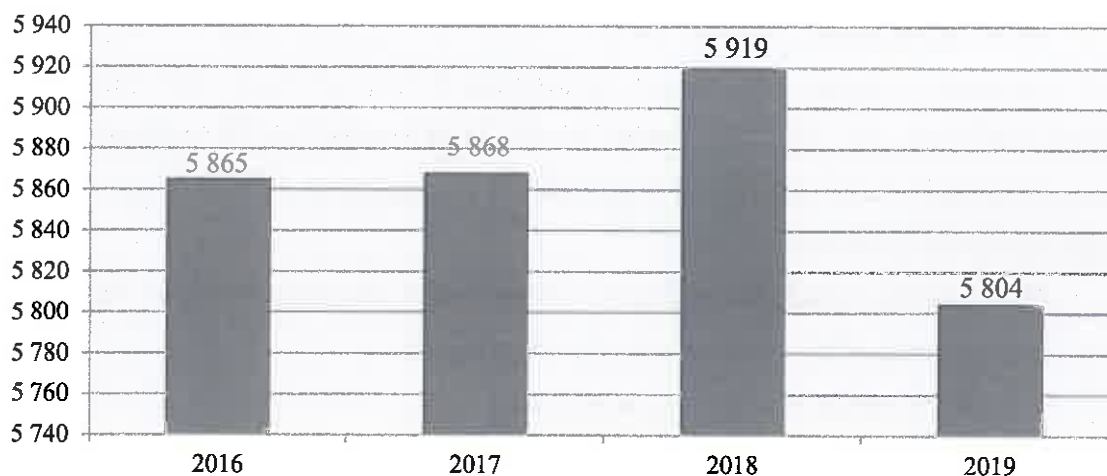

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Chociwel zamieszkuje 5 804 osoby (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców nieznacznie zmalała – w stosunku do 2016 roku nastąpił spadek o 1%.

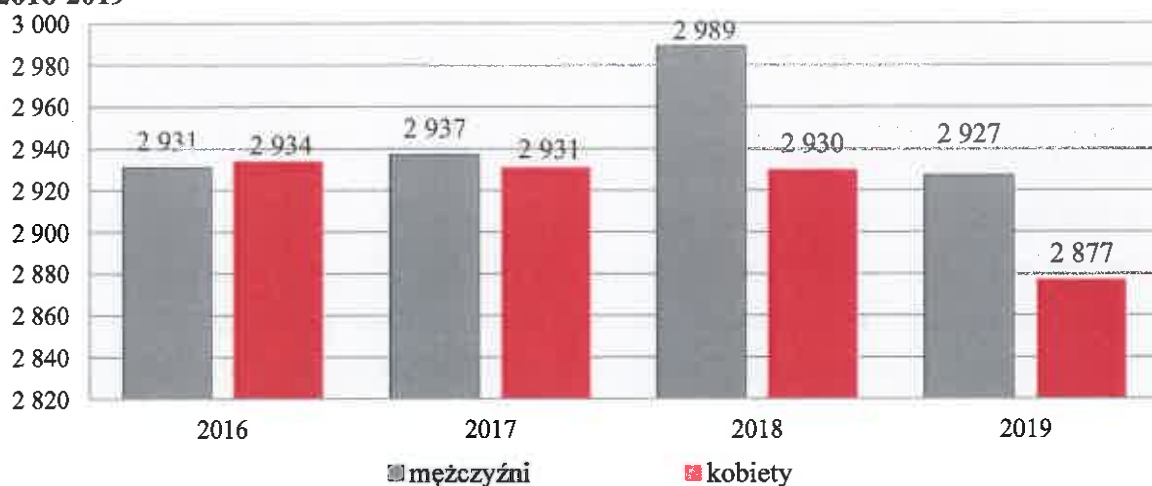
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Chociwel w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Chociwel jest nieco większa niż liczba kobiet - kobiety stanowią 49,6% ogólnej liczby ludności (2 877 kobiet), natomiast mężczyźni 50,4% (2 927 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 98, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 98 kobiet.

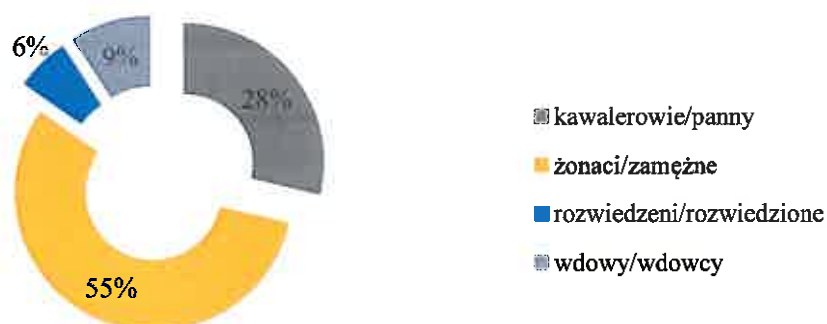
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Chociwel na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Mieszkańcy gminy Chociwel zawarli w 2019 roku 27 małżeństw co oznacza, że na 1000 mieszkańców zostały zawarte 4,60 małżeństwa. W porównaniu do całej Polski jest to wartość nieco mniejsza, na terenie całego kraju wynosi bowiem 5,0. W stosunku do 2016 roku odnotowany został wzrost liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności, natomiast w porównaniu do 2018 roku spadek.

Stan cywilny mieszkańców Gminy według danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku przedstawia się następująco:

- 28,3% mieszkańców jest stanu wolnego,
- 55,4% żyje w małżeństwie,
- 5,6% mieszkańców jest po rozwodzie,
- 8,6% to wdowy/wdowcy.

Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Chociwel według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

17 CHARAKTERYSTYKA GMINY CHOCIWEL

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Chociwel ujemny i wynosi -20 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -3,40 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich czterech lat najmniejszy przyrost naturalny odnotowany został w 2016 roku kiedy wynosił -27, natomiast największy w 2017 roku, kiedy wynosił 12.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	44	67	60	48
zgony	71	55	52	68
przyrost naturalny	-27	12	8	-20

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Chociwel według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 19,4% jest w wieku przedprodukcyjnym - do 19 roku życia;
- 63,7% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 20-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 20-64;
- 18,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w gminie Chociwel. Na przestrzeni lat 2016-2019 dostrzegalny jest stopniowy i znaczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz osób w wieku produkcyjnym spada.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	17,6	17,7	17,6	17,4
wiek produkcyjny	65,3	64,7	64,4	63,7
wiek poprodukcyjny	17,1	17,6	18,0	18,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2019 roku zarejestrowano 80 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 141 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych jest dla gminy Chociwel ujemne i wynosi -61. Ponadto w tym samym roku odnotowano 2 zameldowania z zagranicy oraz nie zarejestrowano żadnego wymeldowania za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 2. W stosunku do 2016 roku saldo migracji wewnętrznych zmalało, natomiast migracji zagranicznych wzrosło.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Chociwel w latach 2016-2019

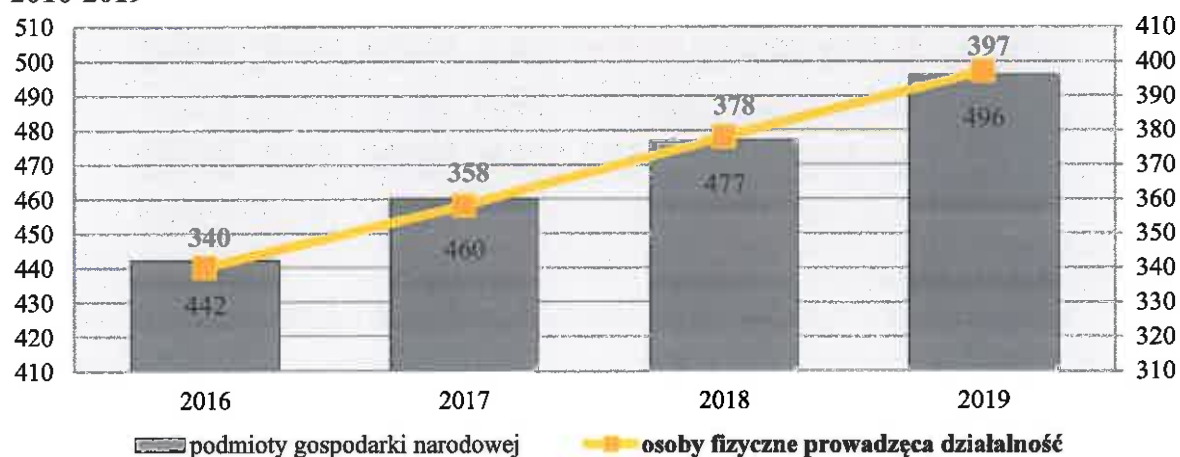
wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	-56	8	3	-61
saldo migracji zagranicznych	1	0	0	2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY

3.1. SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

Podstawowe funkcje gospodarcze gminy Chociwel to rolnictwo, przemysł i usługi. Pomimo korzystnych warunków przyrodniczych turystyka nie odgrywa znacznej roli w gospodarce Gminy. Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Chociwel na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 496 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 397. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 378, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 477. Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Chociwel ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

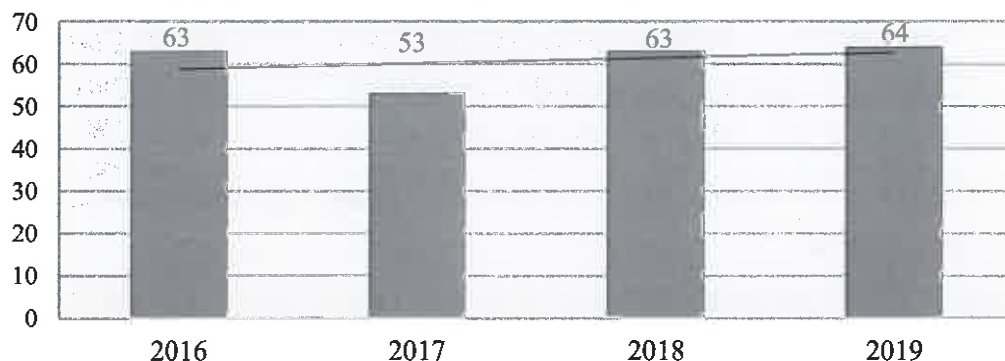

19 CHARAKTERYSTYKA GMINY CHOCIWEL

W 2019 roku zarejestrowane zostały 64 podmioty gospodarki narodowej. W ciągu ostatnich lat liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej utrzymuje się na względnie stałym poziomie. W 2016 wpisane do rejestru zostały 63 podmioty gospodarki narodowej, w 2017 roku 53, natomiast w 2018 roku 63.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Gminie koncentruje się głównie na budownictwie (153 podmioty). Ważnymi sekcjami są również: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (75 podmiotów), transport i gospodarka magazynowa (39 podmiotów) oraz przetwórstwo przemysłowe (32 podmioty). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (1 podmiot).

Tabela 4. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Chociwel (stan na koniec 2019 roku)

sekcja	liczba
Budownictwo - sekcja F	153
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	75
transport i gospodarka magazynowa - sekcja H	39
przetwórstwo przemysłowe - sekcja C	32
pozostała działalność usługowa - sekcja S	19
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo - sekcja A	15
opieka zdrowotna i pomoc społeczna - sekcja Q	13
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - sekcja N	13
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - sekcja M	9
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - sekcja I	6
informacja i komunikacja - sekcja J	5
edukacja - sekcja P	5

działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - sekcja R	5
działalność finansowa i ubezpieczeniowa - sekcja K	4
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - sekcja L	3
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - sekcja E	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Chociwel według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 483 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 9. Działalność prowadzą również 4 średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Chociwel według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne;
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych).

Dochodami Gminy mogą być również:

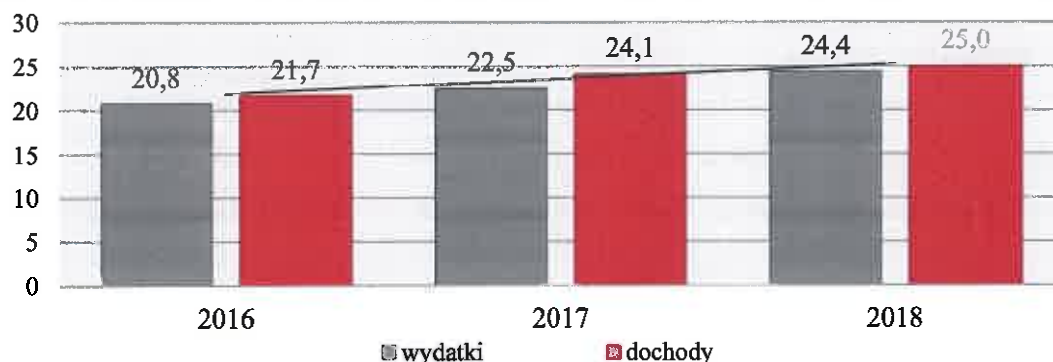
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

W 2018 roku dochody gminy Chociwel kształtowały się na poziomie 25 mln złotych, natomiast wydatki Gminy na poziomie 24,4 mln złotych. Struktura dochodów Gminy na przestrzeni lat 2016-2018 wykazuje tendencję wzrostową - od 2016 roku nastąpił wzrost zarówno dochodów jak i wydatków Gminy. Jednocześnie możemy zauważyć, że dochody Gminy na przestrzeni tych lat zawsze przewyższają jej wydatki.

Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2016-2018 (w milionach złotych)

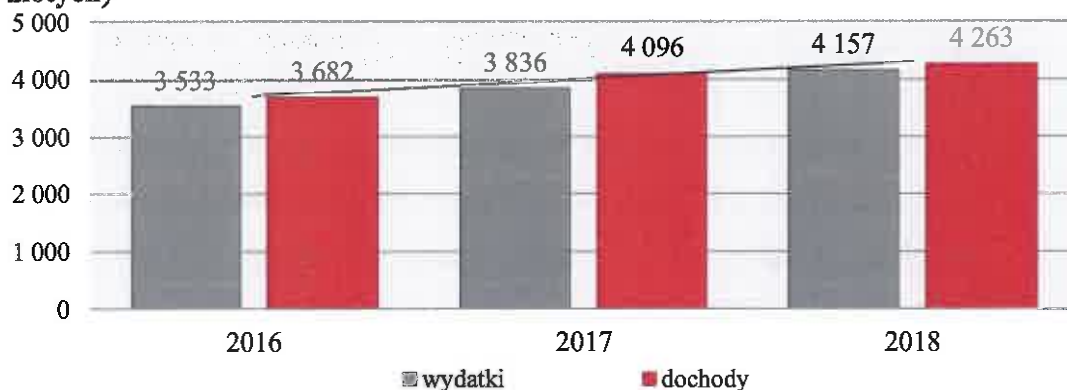
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku zrealizowano wydatki sfinansowane ze środków europejskich w kwocie 3 105,00 zł, w 2018 i 2017 roku środki z Unii Europejskiej nie były wykorzystywane.

Dochody Gminy w 2018 roku, w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 4 263 złotych. Wydatki Gminy w przedmiotowym roku, kształtowały się na niższym poziomie – 4 157 złotych. Na przestrzeni lat 2016-2018 nastąpił wzrost zarówno dochodów, jak i wydatków Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2018 (w złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

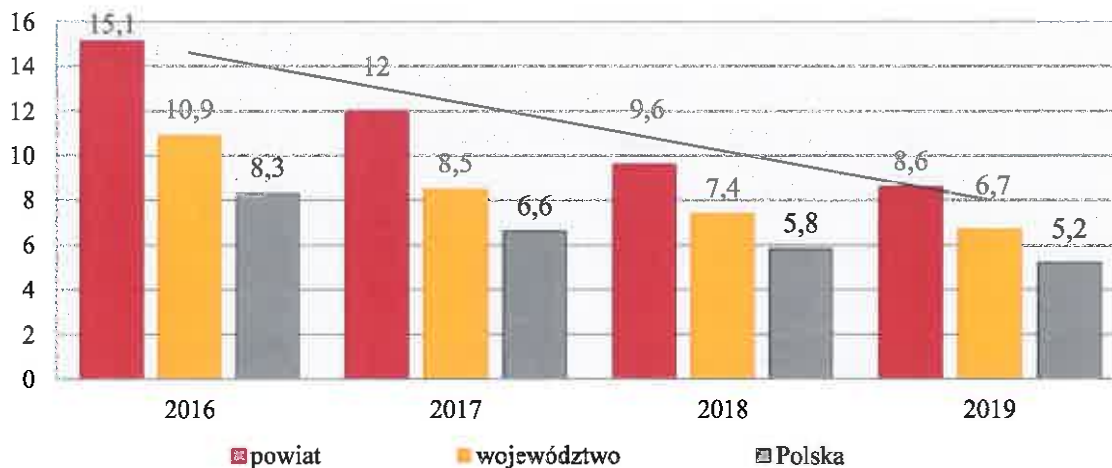
3.2. RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie stargardzkim. W 2019 roku wynosiła ona 8,6%, a więc była znacznie większa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie zachodniopomorskim i w całej Polsce. Od 2016 roku stopa bezrobocia w powiecie stargardzkim uległa znacznemu zmniejszeniu, podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

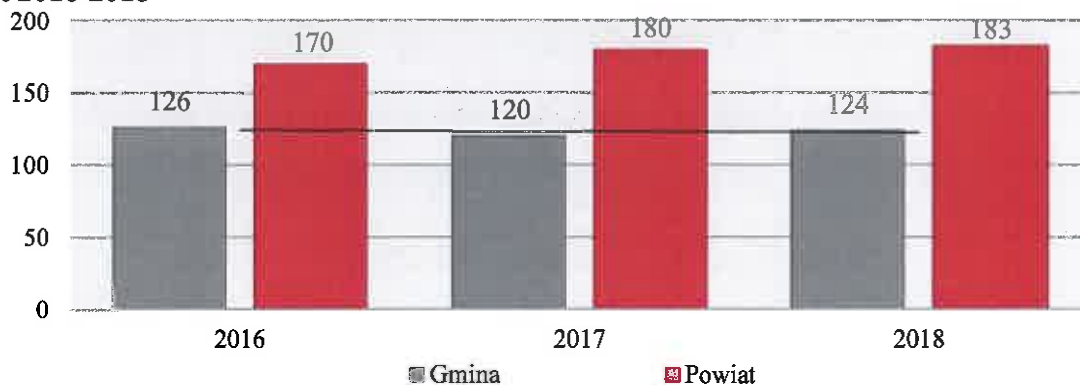
Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie stargardzkim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: Informacja o sytuacji na rynku pracy i formach przeciwdziałania bezrobociu w powiecie stargardzkim za rok 2019

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2018 rok, w gminie Chociwel na 1000 mieszkańców pracowały 124 osoby⁵. Wszystkich pracujących w 2018 roku było 735. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących kobiet jest mniejszy od odsetka mężczyzn o 12 pp. Kobiety stanowiły bowiem 34% wszystkich pracujących (251 osób), natomiast mężczyźni 66% (484 osoby).

Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2016-2018

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁵ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

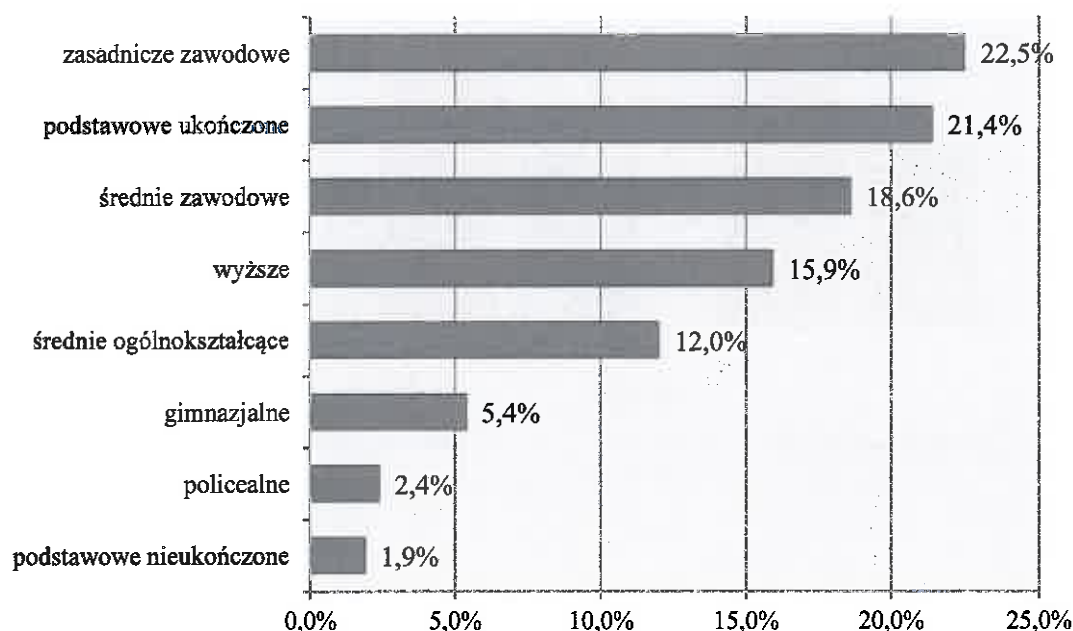
3.3. WYCHOWANIE I EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców gminy Chociwel przedstawia się następująco:

- 15,9% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,4% wykształcenie policealne,
- 12,0% średnie ogólnokształcące,
- 18,6% średnie zawodowe,
- 22,5% zasadnicze zawodowe,
- 5,4% gimnazjalne,
- 21,4% podstawowe ukończone,
- 1,9% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa zachodniopomorskiego, mieszkańcy gminy Chociwel mają podobny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (23,3%) oraz wyższe (18,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (29,1%) oraz średnie zawodowe (20,1%).

Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

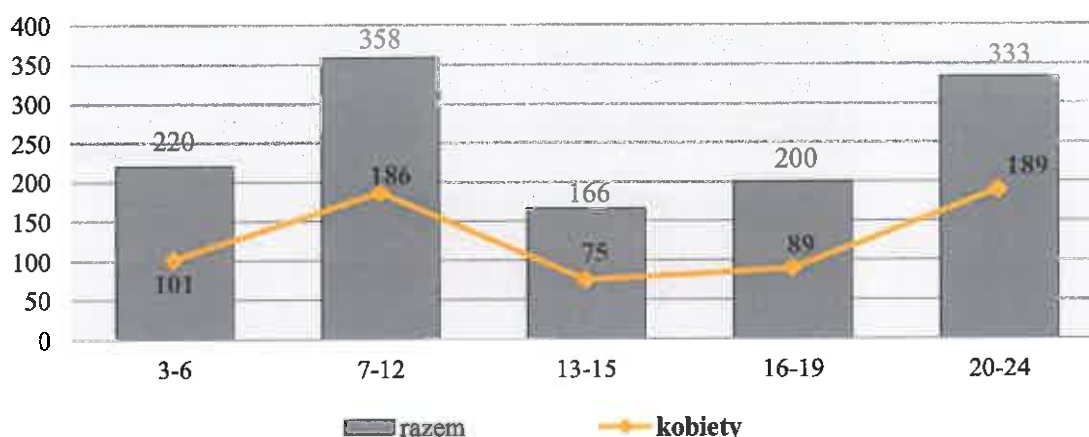

25 CHARAKTERYSTYKA GMINY CHOCIWEL

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 1 277 mieszkańców gminy Chociwel. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (358 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lat (333 osób), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (220 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

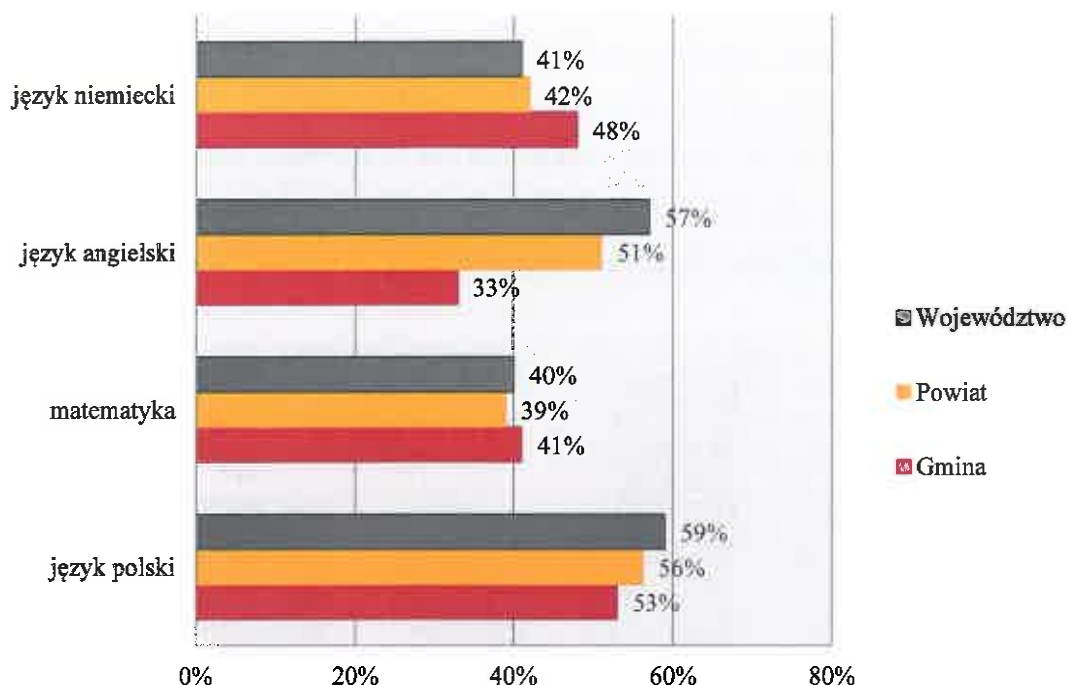
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gmina Chociwel jest organem prowadzącym dla Zespołu Placówek Oświatowych w Chociwlu, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Zdobywców Wału Pomorskiego w Chociwlu oraz Przedszkole Miejskie w Chociwlu. W zasobach infrastruktury społecznej Gminy nie znajduje się żaden żłobek, czy też klub dziecięcy. Nie ma również zarejestrowanych opiekunów dziennych, a także podmiotów niepublicznych prowadzących instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Chociwel, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu i województwa. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali z języka niemieckiego oraz matematyki nieco lepsze wyniki, niż uczniowie z całego województwa i powiatu. W przypadku języka angielskiego oraz języka polskiego wyniki uczniów z gminy Chociwel kształtują się na niższym poziomie, niż wyniki uczniów z całego powiatu i województwa.

Wykres 12. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2019 roku uczniów z terenu gminy, powiatu i województwa

Źródło: <https://www.oke.poznan.pl/>

Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 181 z późn. zm.) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określonego

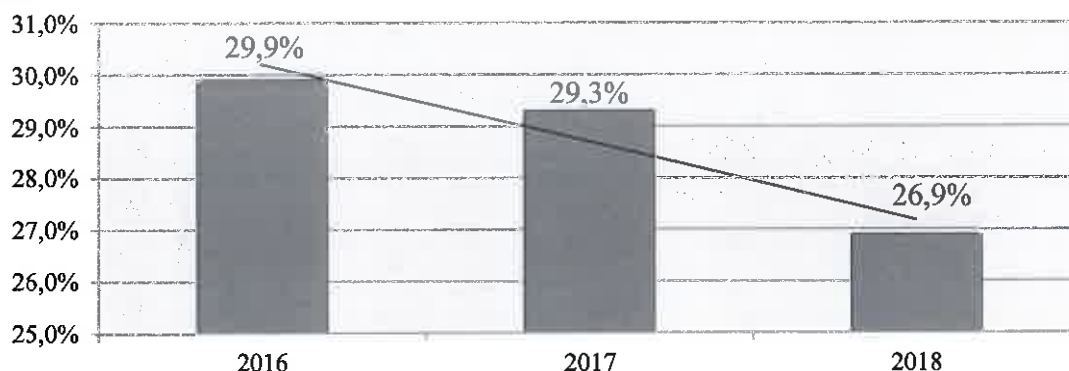

corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego⁶.

W 2016 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 6 249 324,50 zł, w 2017 roku kształtowały się na poziomie 6 627 606,49 zł, natomiast w 2018 roku Gmina poniosła wydatki z tym związane w wysokości 6 567 782,95 zł.

Co roku na oświatę i wychowanie przeznaczony zostaje znaczny odsetek wydatków Gminy. Jednocześnie możemy zauważyć spadek udziału wydatków na ten cel w porównaniu do lat poprzednich. W 2016 roku wydatki te stanowiły 29,9%, w 2017 roku – 29,3%, natomiast w 2018 roku – 26,9% wszystkich wydatków Gminy. W porównaniu do roku 2016, nastąpił zatem spadek o 3 pp.

Wykres 13. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2016-2018

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Chociwel to łącznie 1 884 nieruchomości (stan na koniec 2018 roku), w tym 12 nieruchomości to lokale socjalne. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie w 2018 roku kształtowała się na poziomie 70 m², co jest wartością nieco większą w porównaniu do całego województwa zachodniopomorskiego, gdzie kształtowała się na poziomie 60 m². Na przestrzeni lat 2016-2018 możemy zauważyć niewielki spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych i jednocześnie odnotowany został wzrost liczby mieszkań.

⁶ <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>

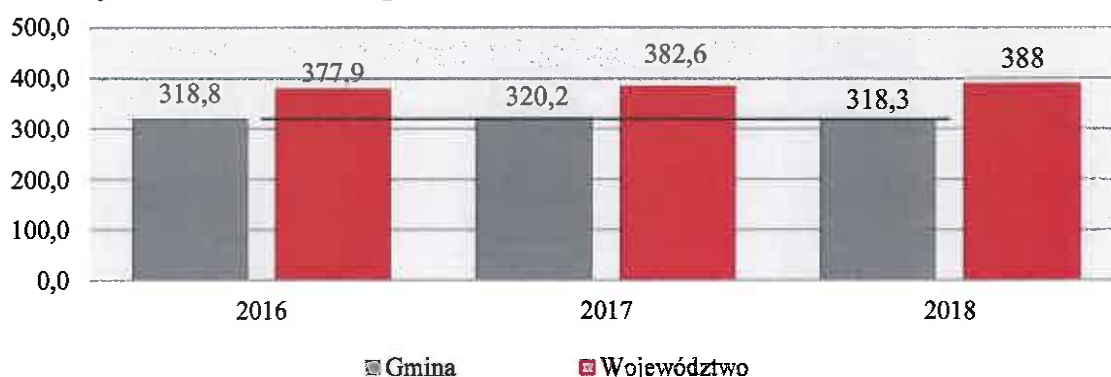
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2016-2018

wyszczególnienie	2016	2017	2018
liczba mieszkań	1 870	1 879	1 884
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	69,5	69,8	70,0
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	490	408	401
liczba lokali socjalnych	14	12	12

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w gminie Chociwel, jest nieco mniejsza w porównaniu z ich liczbą w województwie zachodniopomorskim. W Gminie jest to 318,3 mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, z kolei w całym województwie – 388. Możemy zauważyć również, że na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Gminie utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 14. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Gminie oraz województwie zachodniopomorskim w latach 2016-2018

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Charakterystyka instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Chociwel według danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny z 2018 roku przedstawia poniższa tabela. Z prezentowanych informacji wynika, że mieszkania wyposażone w wodociąg stanowią 99,9% wszystkich mieszkań, mieszkania wyposażone w ustęp spłukiwany – 96,8, łazienkę – 92,8%, natomiast wyposażone w centralne ogrzewanie – 81,6%.

Tabela 6. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2016-2018 (w procentach)

rodzaj instalacji	2016	2017	2018
wodociąg	100,0	99,9	99,9
ustęp spłukiwany	96,8	96,8	96,8
łazienka	92,8	92,8	92,8
centralne ogrzewanie	81,5	81,6	81,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

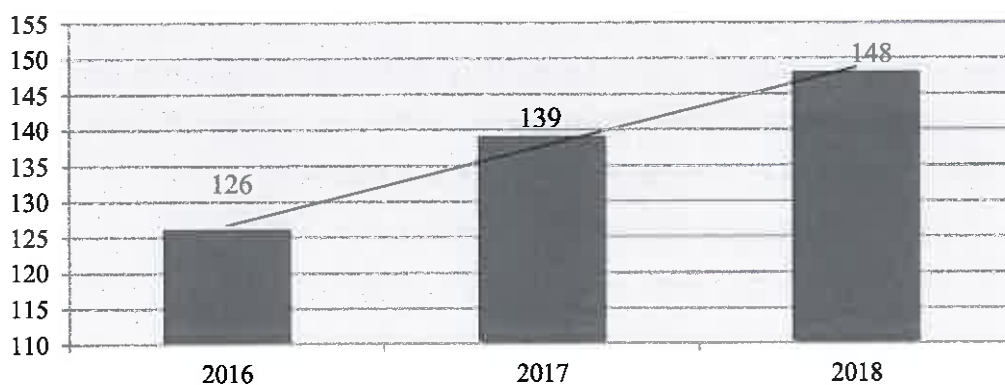
5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Chociwlu oraz jej filie w miejscowościach Długie i Kania. Biblioteka utworzona została jako samodzielna instytucja kultury. Oprócz tego, że zapewnia dostęp do zbiorów bibliotecznych, informacji oraz edukacji, mieszkańcy Gminy mogą również korzystać z bezpłatnego dostępu do szerokopasmowego Internetu. MGBP w Chociwlu przeprowadza lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży, a także współpracuje z organizacjami pozarządowym w celu organizacji działań kulturalnych i edukacyjnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i stanu na koniec 2018 roku, księgozbiór Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Chociwlu liczył 34 622 woluminów, a ludność na 1 placówkę biblioteczną w Gminie kształtowała się na poziomie 1 973 osób. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika kształtowały się na poziomie 22,2 woluminów, co jest wartością nieco większą w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego, gdzie wyniosła 16,7 woluminów.

Biblioteka w ciągu 2018 roku liczyła 148 czytelników na 1000 mieszkańców Gminy. Możemy zauważyć systematyczny wzrost liczby czytelników Biblioteki w latach 2016-2018. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 15. Liczba czytelników Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Chociwlu na 1000 ludności w latach 2016-2018

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Do infrastruktury kulturalnej należy również 10 świetlic wiejskich znajdujących się w następujących miejscowościach: Starzyce, Kamienny Most, Karkowo, Bród, Bobrowniki, Oświno, Wieleń Pomorski, Długie, Kania oraz Lublino. Istotne dla życia kulturalnego w Gminie jest również Gminne Koło Gospodyń Wiejskich oraz wydawana przez Urząd Miejski książka pt. „Z Dziejów Chociwla i Okolic”.

„Bogactwo lasów i jezior, bardzo urozmaicona rzeźba terenu, brak zanieczyszczeń wielkoprzemysłowych stanowią o turystycznej atrakcyjności naszej gminy. Rozwój funkcji rekreacyjnej na terenie miasta Chociwel przewiduje się na terenach położonych nad brzegiem jeziora Starzyc.”

- <https://www.chociwel.pl/start/chociwel/zamieszkaj-w-chociwlu>

Na atrakcyjność obszaru i potencjał do rozwoju turystycznego Gminy wpływa między innymi dostęp do akwenów wodnych: jezior Woświn, Starzyc i Kamienny Most. W regionie znajduje się również bogata szata roślinna, zalesione bagna oraz rozległa puszcza. Lasy zajmują 33% powierzchni Gminy, na której znajdują się liczne zespoły przyrodniczo-krajobrazowe charakteryzujące się walorami krajobrazowymi.

Na infrastrukturę sportowo-rekreacyjną w Gminie składają się następujące obiekty:

- Hala Widowiskowo-Sportowa w Chociwlu,
- Boisko „Orlik 2012”,
- Stadion Miejski w Chociwlu.

W Hali Widowiskowo-Sportowej w Chociwlu odbywają się wydarzenia sportowo-rekreacyjne oraz kulturalne. W 2018 roku zostało tam zorganizowanych kilkadziesiąt imprez. Do większych imprez sportowo-rekreacyjnych organizowanych lub współorganizowanych odbywających się w Gminie Chociwel poza Halą Widowiskowo-Sportową zaliczyć można „Chociwelska Wiosna 2018” i „Dożynki Gminne 2018” oraz jubileusz 70-lecie LKS PIAST CHOCIWEL, które odbyły się na Stadionie Miejskim w Chociwlu.

Do klubów sportowych działających na terenie Gminy należą:

- Stowarzyszenie Ludowy Klub Sportowy „Piaś” Chociwel,
- Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy „Płomień” Lisowo,
- Uczniowski Klub Sportowy Piaś – Junior.

Ważną rolę w życiu sportowym i kulturalnym odgrywa również Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Przełaj” w Chociwlu.

6. OPIEKA ZDROWOTNA

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Chociwel usługi świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Ponadto mieszkańcy mają dostęp do prywatnej praktyki lekarskiej świadczonej przez Specjalistyczne Centrum Dentystyczno–Lekarskie. W gminie znajdują się 2 apteki.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Chociwel w 2018 roku na 1 przychodnię przypadało 2 962 mieszkańców. Jest to wartość znacznie większa do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła 1 937. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 3,6 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest mniejszą wartością w stosunku do całego powiatu stargardzkiego.

Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu w 2018 roku

wyszczególnienie	Powiat	Gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	1 937	2 960
przychodnie	62	2
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,4	3,6

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019*

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Chociwel o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Posterunku Policji w Chociwlu. Ochronę przeciwpożarową zapewniają natomiast działające w formie stowarzyszeń cztery Ochotnicze Straże Pożarne. Z zawartych w *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Chociwel* informacji wynika, że aby zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców Gminy, jednostki OSP wymagają doposażenia w sprzęt.

8. POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

8.1. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku⁷. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁸. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem⁹.

Na obszarze gminy Chociwel funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Do organizacji działających na terenie Gminy należą:

- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem,
- Stowarzyszenie Forum Chociwelskie,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków,
- Uczniowski Klub Sportowy "PIAST - JUNIOR",
- Ludowy Klub Sportowy "PIAST",
- Gminne Koło Gospodyń w Chociwlu,
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej "PRZEŁAJ",
- Parafialny Zespół "CARITAS" przy parafii M. B. Bolesnej w Chociwlu,
- Polski Związek Wędkarski,
- Stowarzyszenie "Most ku Przyszłości",

⁷ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁸ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

⁹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

- Związek Sybiraków,
- Polski Związek Działkowców,
- Ludowy Klub Sportowy "PŁOMIEN" Lisowo,
- Stowarzyszenie LISOWIANKI,
- Stowarzyszenie KANIANKI,
- Stowarzyszenie Gospodyń Karkowa,
- Stowarzyszenie Otwarta Dłoń,
- Ochotnicze Straże Pożarne.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Rocznym programie współpracy Gminy Chociwel z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami na rok 2020* zatwierdzonym uchwałą Nr XIII/81/19 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 18 grudnia 2019 roku.

Głównym celem programu jest: „budowanie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami i innymi podmiotami, służącego do lepszego rozpoznawania i zaspakajania potrzeb społecznych mieszkańców w sposób skuteczny i efektywny”. Do celów szczególności należy natomiast:

- wspieranie działań na rzecz umacniania istniejących i pobudzania nowych inicjatyw związanych z powstawaniem nowych organizacji,
- umacnianie w społeczności świadomości poczucia odpowiedzialności za rozwój lokalnego środowiska,
- promocja organizacji pozarządowych,
- integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności,
- racjonalne wykorzystywanie publicznych środków finansowych,
- wzmacnianie potencjału organizacji i innych podmiotów oraz rozwój wolontariatu¹⁰.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych (m.in. MGOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania

¹⁰ *Roczny program współpracy Gminy Chociwel z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami na rok 2020* (uchwała Nr XIII/81/19 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 18 grudnia 2019 roku).

i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

8.2. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Chociwel jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Według *Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu* zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej Nr XVI/128/12 z dnia 13 czerwca 2012 roku, podstawowym celem jego działalności jest realizacja zadań pomocy społecznej jako systemu działań profilaktycznych, rozwojowych, opiekuńczych i wychowawczych zmierzających do wspierania osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin przeżywających trwale lub przejściowe trudności życiowe oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.¹¹

Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.);

¹¹ *Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu* (uchwała Rady Miejskiej Nr XVI/128/12 z dnia 13 czerwca 2012 roku).

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.);
- uchwały nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023;
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821),
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r., poz. 1327);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).

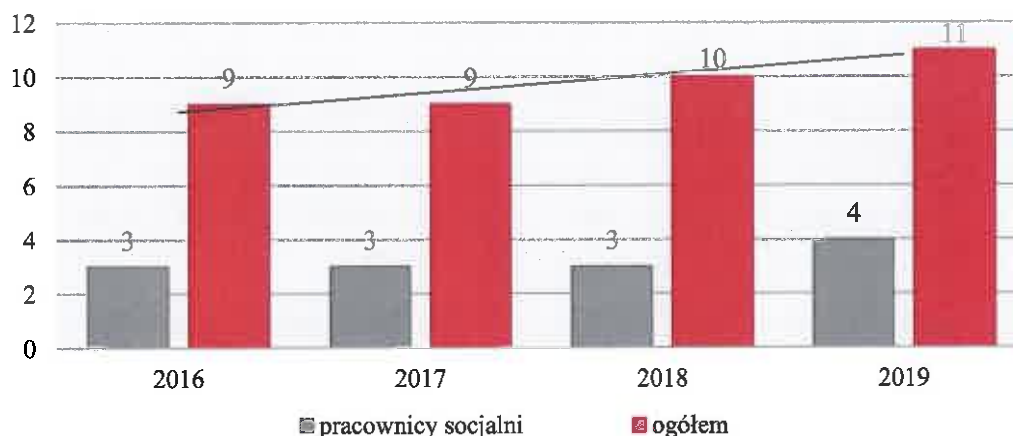
W 2018 roku na pomoc społeczną poniesiono wydatki na łączną kwotę 1 346 632,70 zł. W 2017 roku kwota wydatków kształtowała się na poziomie 1 340 369,44 zł, natomiast w 2016 roku poniesiono koszty z tym związane na łączną kwotę 6 978 248,88 zł.

Na koniec 2019 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Chociwlu zatrudnionych było 11 pracowników, w tym kierownik oraz 4 pracowników socjalnych. Spośród zatrudnionych w MGOPS pracowników, 9 osób posiada wykształcenie wyższe, natomiast 2 osoby wykształcenie średnie. W latach 2016-2018 liczba zatrudnionych pracowników socjalnych utrzymywała się na stałym poziomie, natomiast w 2019 roku zatrudniony został jeszcze jeden pracownik socjalny, w związku z czym na koniec omawianego roku pracowało w Ośrodku 4 pracowników socjalnych. Ośrodek spełnia

ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

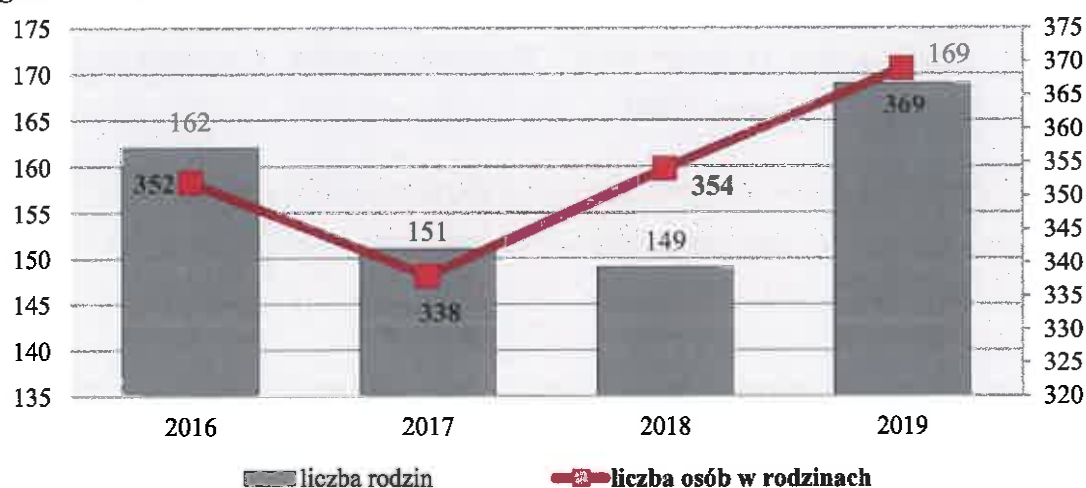
Wykres 16. Kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel uległa zwiększeniu. W 2019 roku z pomocy skorzystało 169 rodzin – to o 20 rodzin więcej niż w 2018 roku i jednocześnie o 18 rodzin więcej niż w 2017 roku. W stosunku do 2017 roku wzrosła również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2016-2019 wartość tego wskaźnika utrzymywała się na zróżnicowanym poziomie. W 2016 roku odnotowany został

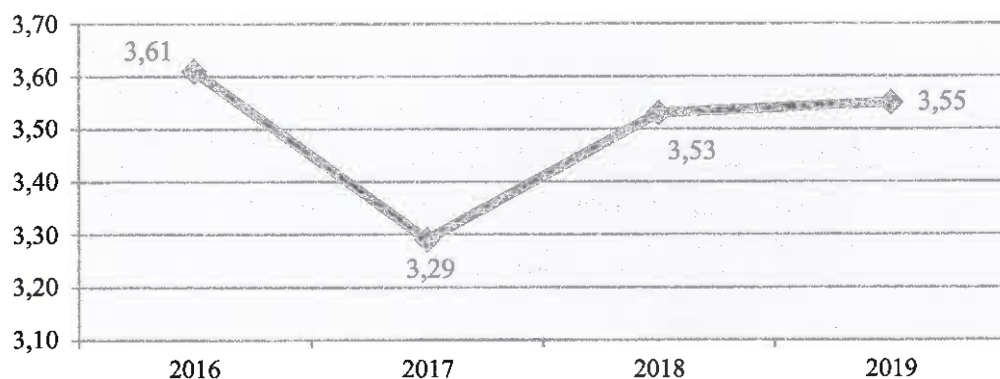

37 CHARAKTERYSTYKA GMINY CHOCIWEL

wskaźnik o wartości 3,61%, w 2017 roku – 3,29%, w 2018 roku – 3,53%, natomiast w 2019 roku – 3,55%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 18. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019 (w procentach)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z prezentowanych danych wynika, iż w 2019 roku najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym, jednak osoby wieku 0-17 lat również stanowiły znaczną część ogółu. Pod względem płci widoczna jest niewielka dysproporcja - korzystających z pomocy społecznej mężczyzn było niewiele więcej niż kobiet (liczba kobiet - 124, liczba mężczyzn - 141).

Wykres 19. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019

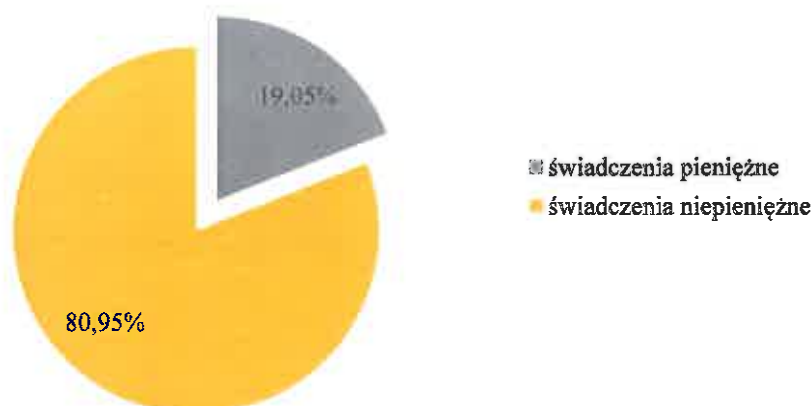
wiek	2016		2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	64	33	62	28	47	22	76	33
produkcyjny	167	70	156	67	131	54	165	69
poprodukcyjny	32	29	16	12	14	11	24	22

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku świadczenia pieniężne przyznane mieszkańcom gminy Chociwel stanowiły 19,05% wszystkich udzielonych świadczeń, natomiast świadczenia niepieniężne – 80,95%. Dane statystyczne w tym zakresie obrazuje poniższy wykres.

Wykres 20. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Z pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych w 2019 roku skorzystało 158 osób, natomiast w postaci świadczeń niepieniężnych 58 osób. W ciągu ostatnich czterech lat, liczba osób pobierających zarówno świadczenie niepieniężne jak i pieniężne ulegała wahaniom - nie można zaobserwować żadnej wyraźnej tendencji spadkowej lub wzrostowej w tym zakresie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2016-2019

rodzaj świadczenia	2016		2017		2018		2019	
	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny
świadczenia niepieniężne	46	22	55	31	63	31	58	30
świadczenia pieniężne	166	156	142	136	146	135	158	146

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W porównaniu do roku 2016, w 2019 roku liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmalała z 83 w 2016 roku do 63 w 2019 roku. Oznacza to spadek o 24%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku są znaczne – mężczyźni stanowili 65% wszystkich osób długotrwale pobierających świadczenie, a kobiety - 35%.

Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć

płeć	2016	2017	2018	2019
kobiety	42	31	31	22
mężczyźni	41	27	32	41
ogółem	83	58	63	63

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

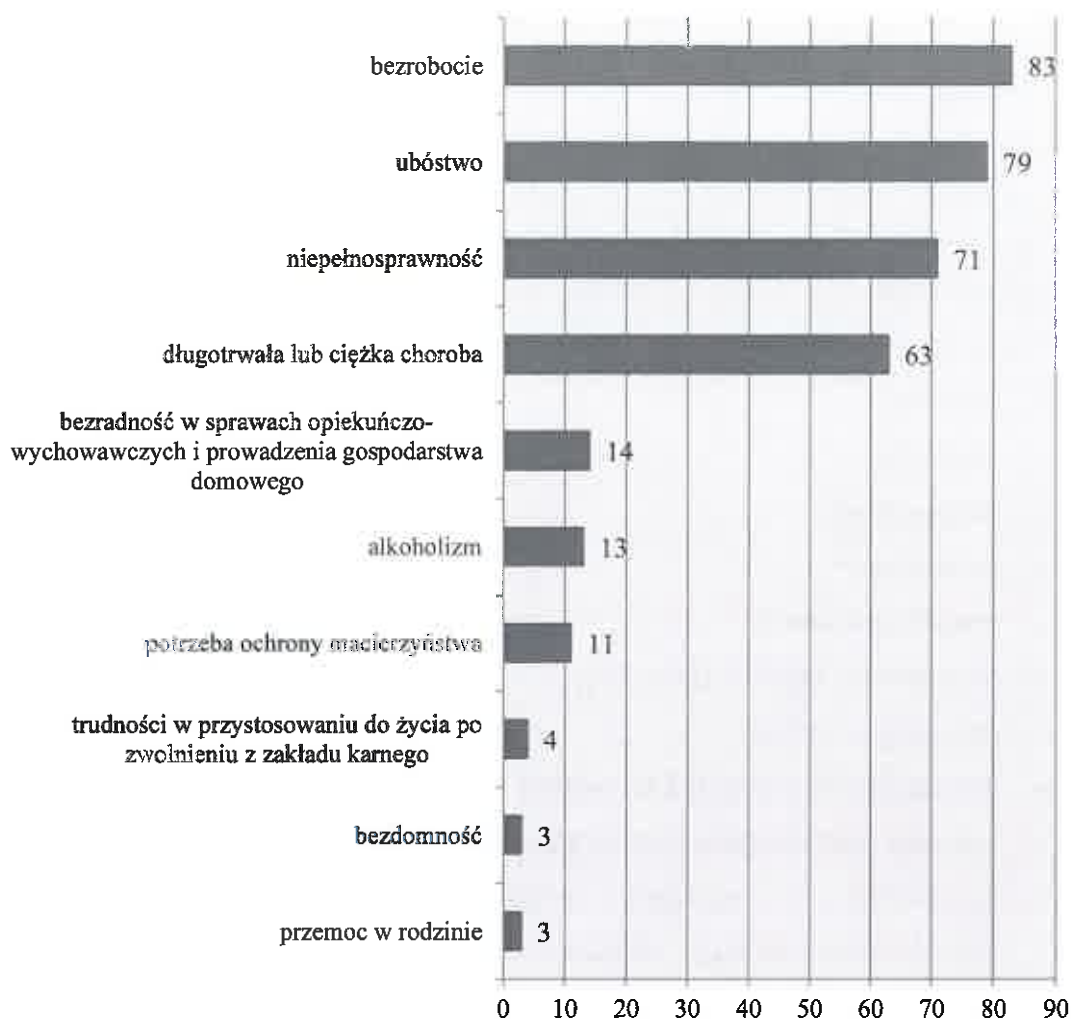
Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej obowiązującą od 12 marca 2004 r., Ośrodek udziela i świadczy pomoc osobom i rodzinom zgodnie z art. 7, w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- alkoholizmu i narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Chociwel było bezrobocie - z tego powodu pomoc otrzymały 83 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się ubóstwo (79 rodzin), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (71 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także długotrwała lub ciężka choroba (63 rodziny).

Wykres 21. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2016-2019. W 2018 roku przeprowadzono je z 507 rodzinami, natomiast w 2019 z 526 rodzinami co oznacza wzrost o 4%. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w stosunku do 2016 roku znacznie wzrosła (72%).

Tabela 10. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	358	587	507	526
liczba rodzin	358	587	507	526
liczba osób w rodzinach	483	920	820	832

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

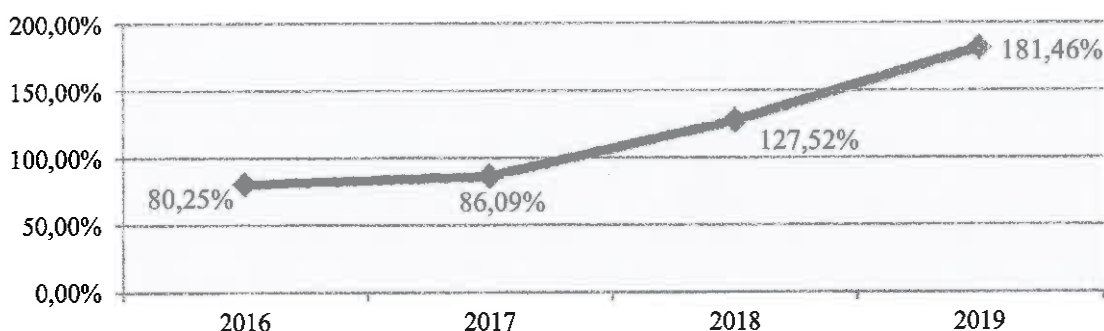

Praca socjalna czyli działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku społecznym poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na poziomie 181,45%. W stosunku do roku 2016, wskaźnik ten wzrósł ponad dwukrotnie – różnica kształtuje się na poziomie 101,25 pp.

Wykres 22. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

8.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Chociwel. Należą do nich:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Miejski,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Posterunek Policji,
- Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu i świetlice wiejskie,

42 CHARAKTERYSTYKA GMINY CHOCIWEL

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

III. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych),
- analiza SWOT¹²,
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział Obszary problemowe),
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (rozdział Korelacje).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania międzydziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania Gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez gminę Chociwel.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z celów operacyjnych zaprezentowana została planowana strategia realizacji celu zawierająca charakterystykę planowanych do realizacji działań. Określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania, ramy finansowe oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

¹² Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Cel strategiczny:

Sprawny i odpowiedni do potrzeb, system rozwiązywania problemów społecznych w gminie Chociwel.

POPRZECZ

- Podejmowanie interwencji w odpowiedzi na problemy mieszkańców w Gminie,

TAK, ABY

- interwencja uwzględniała charakter i skalę problemów oraz optymalizowała wykorzystywanie dostępnych zasobów.

1. DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

1.1. WSPIERANIE RODZINY

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany

w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostkę organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 142 świadczenia rodzinom posiadającym jedno dziecko, 495 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 1 200 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 1 620 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku

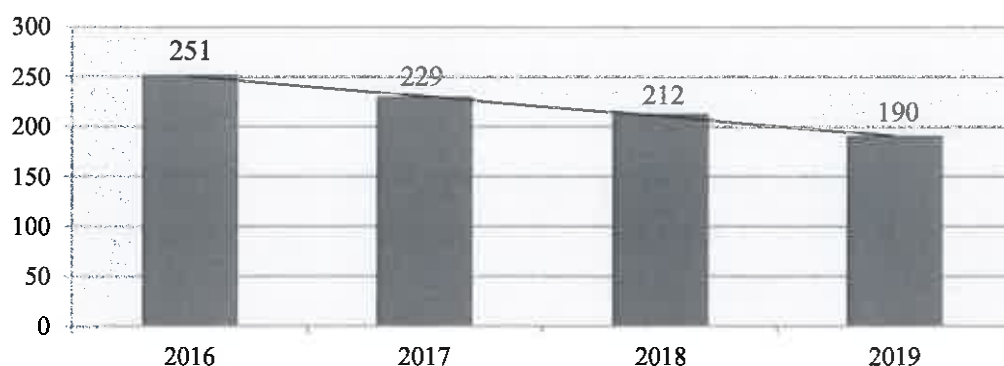
typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	81	61	142
dwoje dzieci	448	47	495
troje dzieci	1 157	43	1 200
czworo i więcej dzieci	1 609	11	1 620

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W poniższej tabeli zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało średnio 190 rodzin, czyli o 10% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 17% mniej niż w roku 2017. W latach 2016-2019 dostrzegalna jest tendencja spadkowa jeśli chodzi o średniomiesięczną liczbę rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

Wykres 23. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało średnio 379 rodzin na łączną kwotę 3 585 166 zł, w 2018 roku – 347 rodzin, a wydatkowano na to 3 379 192 zł, natomiast w 2019 roku – 336 rodzin, na co przeznaczonych zostało 4 362 178 zł. Na przestrzeni lat 2017-2019 nastąpił spadek liczby rodzin, pobierających to świadczenie o 11%.

Tabela 12. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	379	347	336
kwota świadczeń (w złotych)	3 585 166,00	3 379 192,00	4 362 178,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń Dobry Start, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20. roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2019 roku do pobierania świadczenia „Dobry start” uprawnionych było 630 dzieci, czyli o 15 dzieci więcej niż w roku poprzednim. Jednocześnie w omawianym roku wydano 454 decyzje przyznające świadczenie, tj. o 3 decyzje więcej niż w 2018 roku. W 2018 roku na świadczenie „Dobry start” przeznaczono 184 500 zł, natomiast w 2019 roku 188 700 zł.

Tabela 13. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” w latach 2018 i 2019

wyszczególnienie	2018	2019
liczba uprawnionych dzieci	615	630
liczba decyzji przyznających świadczenie	451	454
wydatkowana kwota	184 500,00	188 700,00

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu za 2019 rok oraz wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej w Gminie Chociwel na 2020 rok

Rodziny z gminy Chociwel korzystają również z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. W 2019 roku z Karty Dużej Rodziny skorzystały 183 rodziny, czyli znacznie więcej niż w latach poprzednich. W omawianym roku objętych Kartą Dużej Rodziny były 362 rodziny.

Tabela 14. Liczba rodzin, którym przyznano Kartę Dużej Rodziny oraz liczba osób nią objętych na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	8	8	183
liczba osób	34	40	362

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu za 2019 rok oraz wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej w Gminie Chociwel na 2020 rok

Rodziny z gminy Chociwel posiadające minimum dwoje dzieci mogą być objęte wsparciem Zachodniopomorskiej Karty Rodziny. Karta umożliwia korzystanie, na preferencyjnych warunkach, z katalogu ofert: kultury, edukacji, rekreacji, transportu i innych usług oferowanych przez partnerów Programu. W 2019 roku żadna rodzina z terenu gminy Chociwel nie złożyła wniosku o wydanie Zachodniopomorskiej Karty Rodziny.

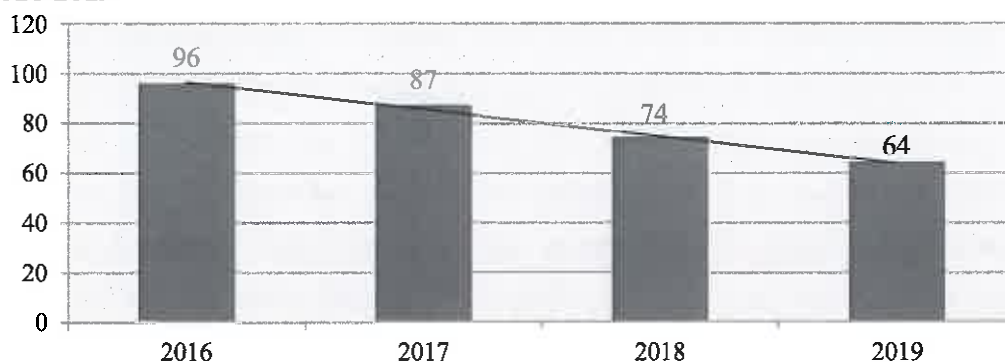
Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł. Ośrodek jest realizatorem zadań ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. W 2019 roku o świadczenie pieniężne w wysokości 4 000 zł ubiegała się 1 rodzina, natomiast w 2018 i 2017 roku 2 rodziny. Kwoty te w pełni została sfinansowana ze środków budżetu państwa.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystały 64 osoby, co oznacza spadek w stosunku do 2016 roku o 33%. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 24. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019

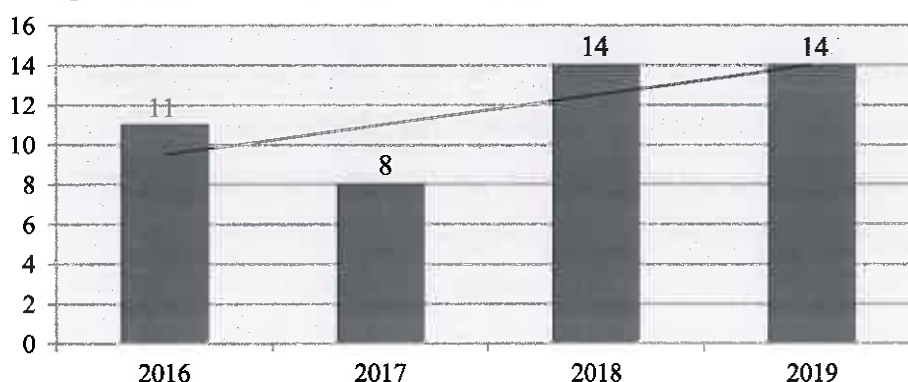

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na piątym miejscu pod względem liczby rodzin.

Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa zwiększeniu, wzrost nie jest jednak znaczny. W 2016 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 11 rodzinom, w 2017 roku - 8, natomiast w 2018 i 2019 roku - 14.

Wykres 25. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

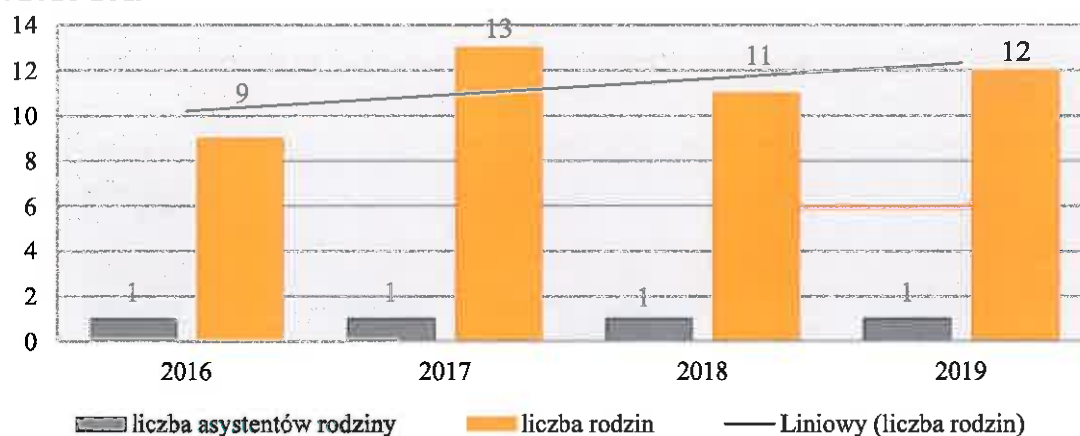

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W MGOPS w Chociwlu zatrudniony jest jeden asystent rodziny. W ramach realizacji ustawowego zadania asystent rodziny prowadził pracę w 12 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W porównaniu do 2016 roku, w 2019 roku liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny nieco wzrosła (o 33%).

Wykres 26. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku asystent rodziny uczestniczył w następujących szkoleniach tematycznych:

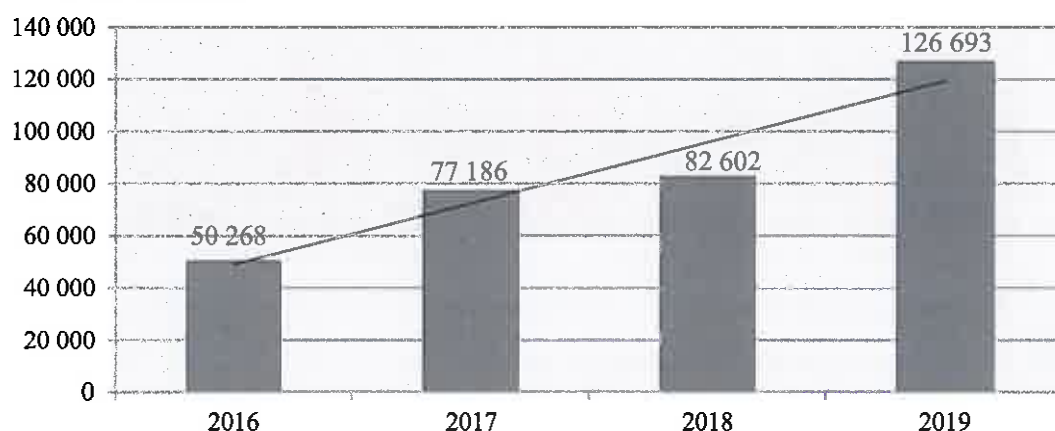
1. Współpraca z osobami z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznym,
2. Asystent Rodziny kompleksowe szkolenie w wymiarze teoretycznym, prawnym i metodycznym,
3. Praca Asystenta Rodziny z dzieckiem problemowym,
4. Stres i sytuacje konfliktowe w pracy pracowników jednostek pomocy i integracji społecznej,
5. Relacje międzyludzkie w XXI wieku szanse i zagrożenia,
6. Ofiara zrozumieć, czy oceniać.

W roku 2019 w gminie Chociwel nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 126 693 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 ulegała znacznemu wzrostowi. W 2019 roku w rodzinach zastępczych przebywało łącznie 8 dzieci, w tym 6 w rodzinach spokrewnionych oraz 2 w rodzinach niespokrewnionych. W 2018 roku w rodzinach zastępczych przebywało nieco mniej dzieci – 6 osób, natomiast w 2017 roku łącznie 8 dzieci.

Wykres 27. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wspierania rodziny Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: placówki oświatowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

W 2019 r. pracownicy socjalni oraz asystent rodziny brali udział w spotkaniach w ramach projektu partnerskiego „Kooperacja efektywna i skuteczna”. Celem tego projektu było wypracowanie modelu współpracy pomiędzy Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a innymi instytucjami podejmującymi działania na rzecz pomocy rodzinie.

Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży zajmuje się między innymi 10 świetlic wiejskich funkcjonujących na terenie Gminy. Znajdują się one w następujących miejscowościach: Starzyce, Kamienny Most, Karkowo, Bród, Bobrowniki, Oświno, Wieleń Pomorski, Długie, Kania oraz Lublino.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zapewnienie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przezwycięzania sytuacji kryzysowych rodzinom, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie oraz współfinansowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wypoczynku zimowego i letniego.
2	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
3	Zatrudnienie drugiego asystenta rodziny.	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
4	Funkcjonowanie rodzin wspierających.	Liczba osób objętych pomocą rodziny wspierającej.
5	Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
6	Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.
7	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.
8	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
9	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
10	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba rodzin i dzieci objętych monitorowaniem.
11	Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie różnorodnych form wsparcia dziennego.	Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wsparcia dziennego.
12	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wspierania rodziny.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
13	Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego.	Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznego poradnictwa.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na organizowaniu sieci wsparcia umożliwiającej pomoc rodzinie zagrożonej problemami wychowawczo-opiekuńczymi na jak najwcześniejszym etapie problemu, zarówno poprzez działania profilaktyczne jak i interwencyjne. Zapewniona zostanie lepsza dostępność i promocja dostępnych usług oraz zostanie wzmocniona zdolność reagowania właściwych podmiotów na wszelkie informacje o możliwości występowania problemów w rodzinach z dziećmi.

Istotną rolę w realizacji celu mają pracownicy socjalni i asystenci rodziny. Do zadań tych dwóch grup zawodowych należy diagnozowanie sytuacji, zarówno problemów, jak i zasobów rodziny – możliwości ich rozwiązywania, a następnie, wspólnie z rodziną kreowanie drogi do wyjścia z sytuacji problemowej.

Konieczne jest również podejmowanie działań zmierzających do wyrównywania szans edukacyjnych z wykorzystaniem wsparcia pozamaterialnego, w szczególności: zajęć wyrównawczych prowadzonych w placówkach oświatowych, zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój zainteresowań (np. zajęcia w świetlicach środowiskowych oraz placówkach oświatowych, rozwój oferty pomocowej w celu wyrównania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcie rodziców w edukowaniu ich dzieci). Istotne wydają się szkolenia/warsztaty dla rodziców z zakresu poszerzania kompetencji rodzicielskich. Szkolenia prowadzone powinny być w nurcie strategii edukacyjnej. Równie ważne jest inicjowanie zajęć integrujących rodziny, a więc warsztatów dla rodzin, czy wspólnych zajęć. Nie bez znaczenia pozostaje edukacja dzieci i młodzieży z zakresu komunikacji interpersonalnej w rodzinie.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UM.	Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu, świetlice wiejskie, NGO, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.2. WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

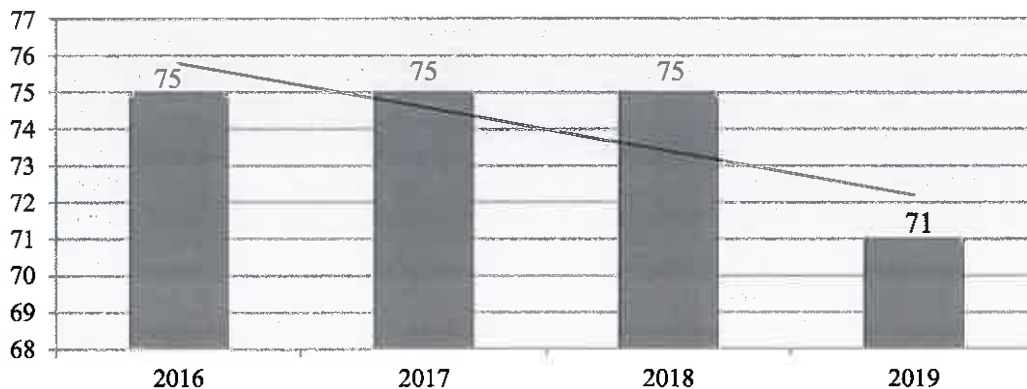
Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się trzecim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 71 rodzin. Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu utrzymywała się na takim samym poziomie – 75 rodzin. W 2019 roku nastąpił zatem niewielki spadek kształtujący się na poziomie 5% w stosunku do lat poprzednich.

Wykres 28. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019. W 2017 roku przyznano 385 świadczeń na łączną kwotę 58 905,00 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wynosiła 446 na kwotę 70 626,00 zł, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 497 świadczeń na kwotę 94 269,00 zł. Na przestrzeni ostatnich czterech lat, liczba przyznanych świadczeń ulegała systematycznemu zwiększeniu – w stosunku do 2016 roku nastąpił wzrost aż o 37%.

Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	364	385	446	497
kwota świadczeń (zł)	55 692,00	58 905,00	70 626,00	94 269,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ciągu ostatnich trzech lat wzrosła również liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2017 roku przyznano 955 świadczeń, w 2018 roku – 960, natomiast w 2019 roku – 1 000. Różnica pomiędzy 2017 rokiem, a 2019 rokiem kształtuje się na poziomie 45 świadczeń to oznacza wzrost o 5%.

Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 080	955	960	1 000
kwota świadczeń (zł)	165 240,00	146 115,00	151 970,00	189 573,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2016 roku przyznano 609 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2017 roku – 622 świadczenia, natomiast w 2018 i 2019 roku - 607. W ostatnich latach obserwowalne jest wahanie się liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie.

Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	609	622	607	607
kwota świadczeń (zł)	93 177,00	95 166,00	95 950,00	115 116,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gmina Chociwel zapewnia 11 uczniom niepełnosprawnym dowóz do placówki w Radowie Wielkim.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Od maja do czerwca 2020 roku na terenie gminy Chociwel przeprowadzona została diagnoza problemów społecznych, w ramach której badaniem ankietowym objęto:

- 104 dorosłych mieszkańców,
- 50 uczniów,
- 24 sprzedawców pracujących w punktach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Celem przeprowadzonych badań była identyfikacja i analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie Gminy. Zakres prac badawczych odnosił się do następujących kwestii: problemu alkoholowego, problemu narkotykowego, problemu nikotynowego, uzależnień behawioralnych, przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy, rynku pracy, niepełnosprawności, ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zdrowia psychicznego.

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZWIĄZANE Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Znaczna część mieszkańców negatywnie ocenia dostosowanie infrastruktury technicznej w Gminie do osób niepełnosprawnych - nieco ponad połowa badanych uważa, że nie jest ona dostosowana lub jest, ale w niewielkim stopniu (57%).

Średnio co czwarty mieszkaniec Gminy bardzo często lub często spotyka osoby niepełnosprawne na terenie swojej miejscowości (25%).

Wśród problemów najczęściej dotyczących osoby niepełnosprawne w gminie Chociwel, znaczna część ankietowanych wskazała na bariery architektoniczne (51%), długi okres oczekiwania na rehabilitację (36%), brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (34%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (32%).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zapewnienie warunków służących możliwie pełnej integracji osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych lub turystycznych.	Liczba zorganizowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym lub turystycznym dla osób niepełnosprawnych.
2	Wspieranie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania.	Liczba działań mających na celu wsparcie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier.
3	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
4	Udzielenie pomocy materialnej na zakup sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.	Liczba osób którym została przyznana pomoc materialna.
5	Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Liczba działań zmierzających do dostosowania infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
6	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, w tym pracowników Urzędu Miejskiego oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
7	Pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane na integracji osób niepełnosprawnych muszą być komplementarne w trzech płaszczyznach: integracji osobistej (uwzględniającej ograniczenia wynikające z barier osobistych występujących u osób niepełnosprawnych), integracji społecznej oraz integracji funkcjonalnej (ograniczającej bariery funkcjonalne, w różnych aspektach życia). Dla zapewnienia warunków integracji w sferze osobistej szczególne znaczenie ma przezwyciężenie barier związanych m.in. z niskim poczuciem wartości, ograniczonym poczuciem sprawczości i wpływu na życie oraz poczuciem zależności od innych. Istotne znaczenie ma również zapewnienie dostępu do aktualnych informacji na temat usług i wsparcia kierowanego do osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Dla zapewnienia integracji społecznej osób niepełnosprawnych konieczne jest zapewnienie warunków

umożliwiających pełnienie przez nich ról społecznych oraz funkcjonowanie w społeczności lokalnej. Integracja na tych dwóch płaszczyznach wiąże się z koniecznością ograniczania oraz likwidacji barier w komunikowaniu, technicznych i architektonicznych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Zródła finansowania
MGOPS, UM.	PCPR, placówki ochrony zdrowia, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie.

1.3. ZDROWIE PSYCHICZNE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹³.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

W gminie Chociwel porady psychologiczne dla mieszkańców udziela psycholog w punkcie konsultacyjnym. Dyżury pełni tam w każdy piątek od godziny 10.00 do 12.00.

Dla mieszkańców Gminy nie są świadczone specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w związku z tym w ostatnich latach z tej formy pomocy

¹³ www.psychiatriapolska.pl

nie korzystała żadna osoba. Po specjalistyczne wsparcie psychologiczne mieszkańcy gminy Chociwel mogą udać się do Stargardu.

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZWIĄZANE ZE ZDROWIEM PSYCHICZNYM

Większość dorosłych mieszkańców Gminy ocenia stan swojego zdrowia psychicznego pozytywnie, warto zwrócić uwagę jednak na to, że średnio co dziesiąta osoba uważa, że jest on zły (9%).

Niepokojące jest to, że u znacznej części badanych w ciągu co najmniej 2 tygodni utrzymywały się takie stany jak: obniżenie nastroju (47%), zmniejszenie energii, wzmożona męczliwość (46%), zaburzenia snu (41%), osłabienie koncentracji uwagi (36%), niska samoocena i mała wiara w siebie (35%) oraz poczucie winy i małej wartości (30%).

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW Z GMINY ZWIĄZANE ZE ZDROWIEM PSYCHICZNYM

Zdecydowana większość uczniów ocenia swój stan zdrowia psychicznego pozytywnie - jak wynika z deklaracji badanych zły stan ma 7% młodych mieszkańców Gminy.

Niepokojące jest to, że u znacznej części badanych w ciągu co najmniej 2 tygodni utrzymywały się takie stany jak: obniżenie nastroju (50%), niska samoocena i mała wiara w siebie (29%) oraz pesymistyczne, czarne wizje przyszłości (43%).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi oraz występowanie niepokojących stanów psychicznych u znacznej części mieszkańców takich jak: obniżenie nastroju, zmniejszenie energii, wzmożona męczliwość, zaburzenia snu, osłabienie koncentracji uwagi, niska samoocena i mała wiara w siebie oraz poczucie winy i małej wartości.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przezwyciężane we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
2	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.
3	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.
4	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
5	Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Liczba uczestników warsztatów.
6	Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z PCPR oraz PUP.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane na zwiększaniu dostępności do placówek wsparcia zdrowia psychicznego będą wynikać przede wszystkim z holistycznego pojęcia „zdrowie psychiczne”, często związanego z tematyką uzależnień, czy też występowania przemocy w rodzinie. Należy pamiętać jednak, że stan zdrowia psychicznego to również wszelkiego rodzaju choroby i zaburzenia dotyczące jednostkę: depresja, zaburzenia maniakalno-obsesyjne, zaburzenia z pogranicza (borderline), schizofrenia, wszelkiego rodzaju nerwice np. nerwica natręctw i wiele innych. Należy uświadamiać mieszkańców, że zaburzenia psychiczne przyjmują miano jednostki chorobowej – a co za tym idzie – można je efektywnie leczyć

i przeciwdziałać im nawrotom. Takie działania mają szansę zmniejszyć poczucie osamotnienia i niezrozumienia, którego często doświadczają osoby na skraju załamania psychicznego. Pierwszym krokiem powinno być uświadomienie społeczności lokalnej jaka jest istota zaburzeń psychicznych i w którym momencie oraz gdzie należy się zgłosić o pomoc.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UM.	Placówki ochrony zdrowia, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁴. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

¹⁴ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chociwlu wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XIII/82/19 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 18 grudnia 2019 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok*.

Do zadań mających zostać realizowane w 2020 roku przez GKRPA zawartych w Programie należą:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- wspomaganie i finansowanie podmiotów realizujących zadania służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii oraz przemocy w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych¹⁵.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Chociwel mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

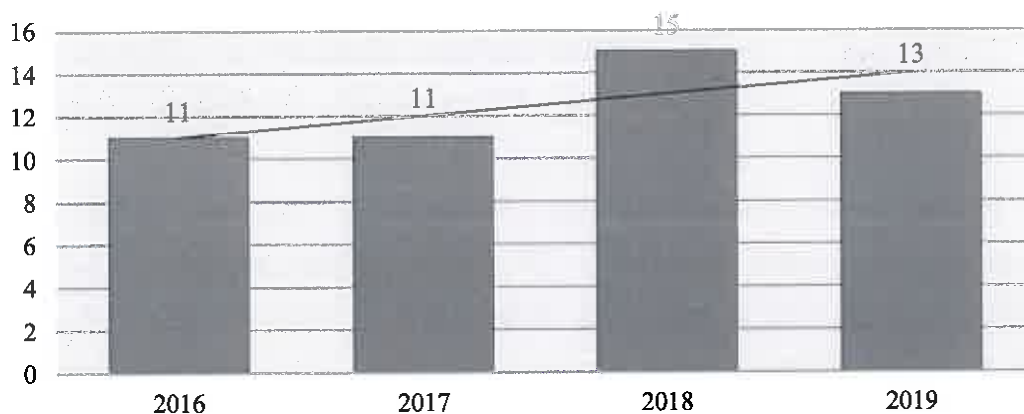
¹⁵ *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok* (uchwała nr XIII/82/19 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 18 grudnia 2019 roku).

W 2019 roku alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdował się na piątym miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 13 rodzin. Możemy zauważyć, że na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu ulegała niewielkiemu wzrostowi. W omawianych latach żadna z rodzin na terenie Gminy nie korzystała z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii.

Wykres 29. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019

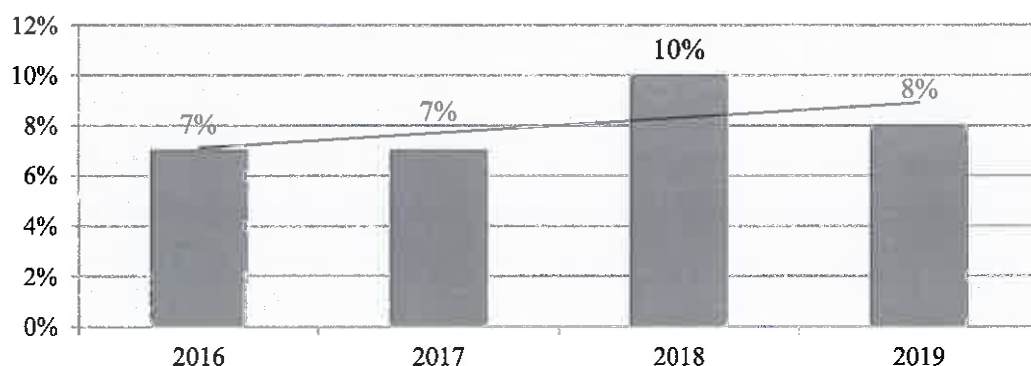
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku z powodu uzależnienia od alkoholu pomoc i wsparcie otrzymało 8% rodzin, spośród wszystkich rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalna jest negatywna wzrostowa tendencja w zakresie udziału rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia MGOPS.

Wykres 30. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chociwlu, w ramach przysługujących jej uprawnień, działania.

Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 5 członków. W 2019 roku jej członkowie przeprowadzili rozmowy z 18 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 2 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja nie podjęła czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec żadnych osób uzależnionych od alkoholu, wystąpiła natomiast do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 1 osoby. W stosunku do 2016 roku odnotowany został wzrost liczby osób uzależnionych i jednocześnie spadek liczby rodzin z którymi przeprowadzono rozmowy. Dane dotyczące działań GKRPA w Chociwlu podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chociwlu wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	14	16	18
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	68	0	2
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	46	3	0
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	0	1

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

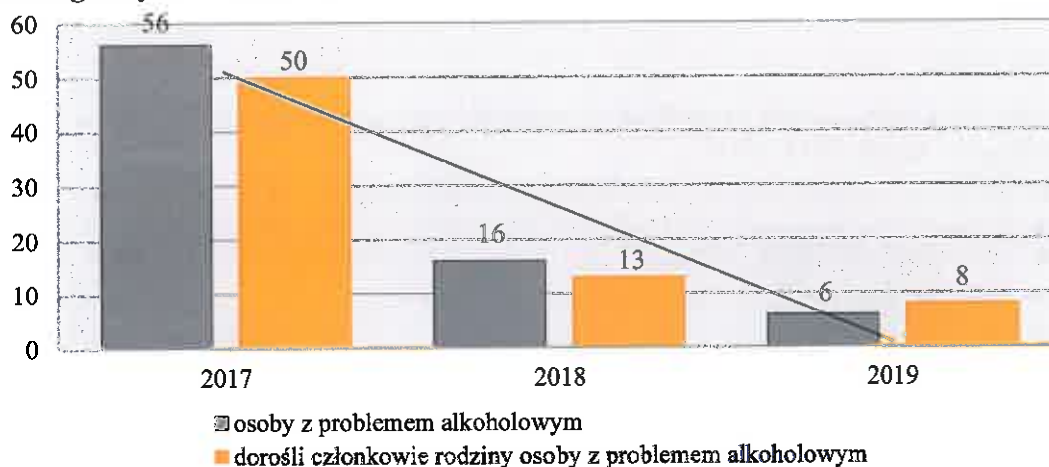

Punkt Konsultacji Psychologicznych w ciągu 2019 roku czynny był 8 godzin w miesiącu. Pomoc i wsparcie uzyskują tam osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, osoby doznające przemocy w rodzinie lub stosujące przemoc.

W 2019 roku w Punkcie Konsultacji Psychologicznych, udzielono porady 6 osobom z problemem alkoholowym oraz 8 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. Dane źródłowe wykazują, że na przestrzeni ostatnich lat liczba osób zgłaszających się po poradę do Punktu Konsultacji Psychologicznych uległa znacznemu zmniejszeniu. W 2017 roku udzielono porad 56 osobom z problemem alkoholowym, w 2018 roku 16 osobom, natomiast w 2019 roku już tylko 6 osobom.

Wykres 31. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacji Psychologicznych w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie gminy Chociwel działalność prowadzi samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA), nie funkcjonuje natomiast żadna samopomocowa grupa wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) oraz grupa wsparcia dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

GKRPA zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. W latach 2017-2019 nie zostały przeprowadzone żadne programy rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN.

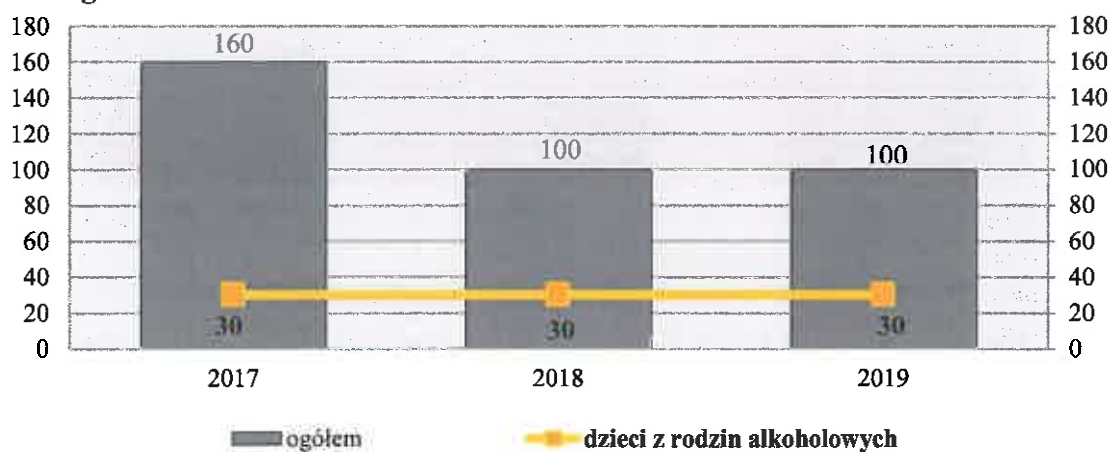

W ramach profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży w 2019 roku zorganizowano:

- jednorazowe prelekcje, pogadanki, w których wzięło udział 500 osób,
- spektakle dla 200 osób,
- festyny i inne imprezy plenerowe z 500 uczestnikami,
- imprezy sportowe, w których wzięło udział 300 uczestników,
- konkursy z 600 uczestnikami.

Poniższy wykres przedstawia liczbę dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach placówek wsparcia dziennego na przestrzeni ostatnich trzech lat. Z danych źródłowych wynika, że w 2017 roku uczestniczyło w zajęciach 160 osób, natomiast w 2018 i 2019 roku 100 osób. Liczba dzieci z rodzin alkoholowych utrzymuje się na przestrzeni omawianych lat na stałym poziomie – w zajęciach placówki uczestniczyło po 30 dzieci z rodzin alkoholowych.

Wykres 32. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach placówek wsparcia dziennego w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Chociwel wyniosła łącznie 6 284 446,00 zł, w tym 3 221 710,00 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 439 681,00 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 2 623 055 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do roku poprzedniego, w 2019 roku łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa zwiększeniu.

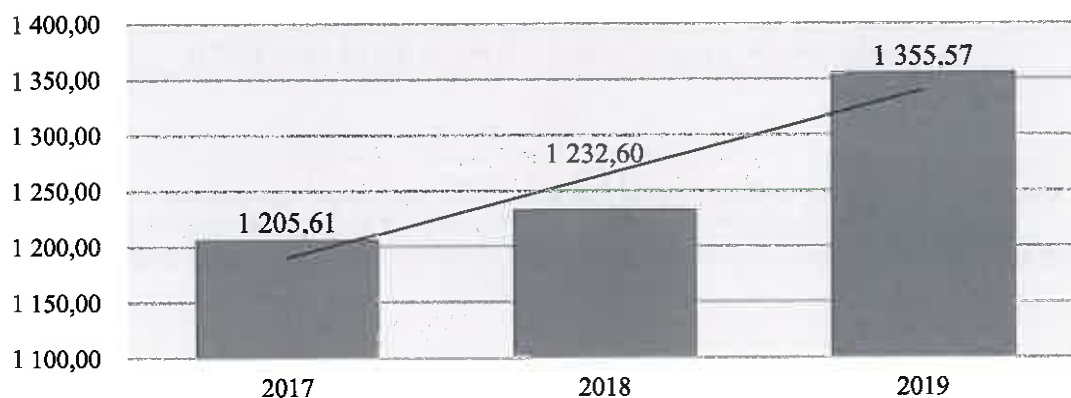
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Chociwel alkoholu w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku wartość sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia kształtowała się na poziomie 1 355,57 zł, w 2018 roku na poziomie 1 232,60 zł, natomiast w 2016 roku – 1 205,61 zł. W porównaniu do roku 2016 wartość ta wzrosła zatem o 149,96 zł, tj. 12%.

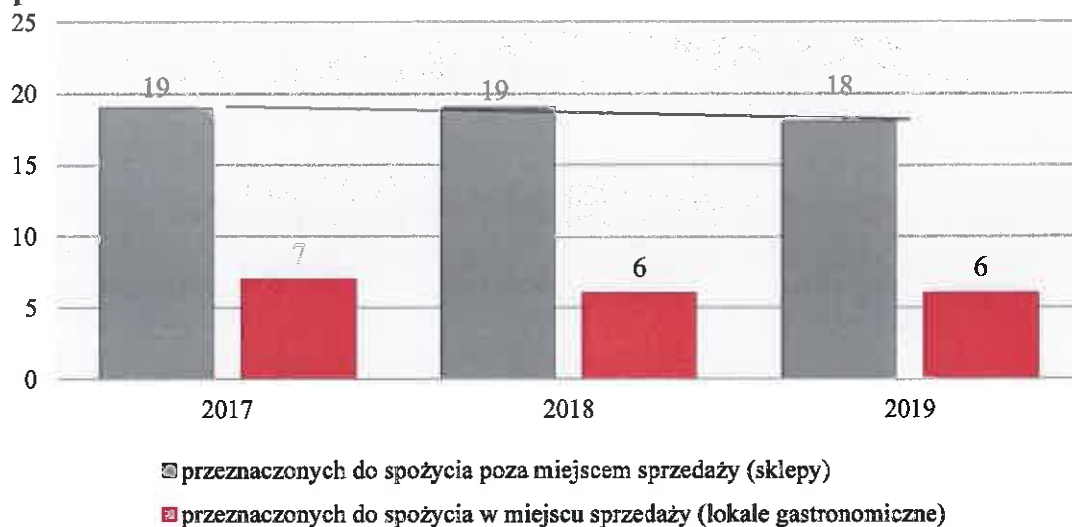
Wykres 33. Wartość sprzedanego na terenie gminy Chociwel alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w latach 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku na terenie gminy Chociwel znajdowały się łącznie 24 punkty sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 18 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 6 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba sklepów oraz lokali gastronomicznych prowadzących sprzedaż alkoholu uległa niewielkiemu zmniejszeniu.

Wykres 34. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW Z GMINY ZWIĄZANE Z UZALEŻNIENIAMI

Alkohol piło 30% uczniów z gminy Chociwel, jednak znaczna część spośród nich jedynie go próbowała (12%). Żaden z uczniów nie zadeklarował regularnego oraz wielokrotnego picia alkoholu. Uczniowie w większości dostawali alkohol od starszych kolegów oraz od rodziców do spróbowania. Część uczniów nie zdaje sobie ponadto sprawy ze szkodliwości alkoholu dla zdrowia (18%).

Po papierosy sięgnął średnio co piąty uczeń (20%), natomiast e-papierosy okazały się nieco bardziej popularne - paliło je 26% badanych, tj. co czwarty uczeń. Jednocześnie co czwarty uczeń nie zdaje sobie sprawy ze szkodliwości e-papierosów dla zdrowia (26%).

Problem zażywania narkotyków lub dopalaczy nie jest wśród uczniów znaczny - tylko 2% stwierdziło, że po nie sięgnęło (po marihuanę). Pozytywne jest to, że prawie wszyscy uczniowie zdają sobie sprawę ze szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia.

Niepokojące jest to, że znaczna część uczniów uważa alkohol (36%) i papierosy (44%) za łatwo dostępne na terenie Gminy. Diagnoza wykazała również problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych - powyżej 6 godzin dziennie poświęca na to średnio co trzeci uczeń (35%).

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZWIĄZANE Z UZALEŻNIENIAMI

Alkohol spożywa 80% mieszkańców Gminy,
w tym aż 18% stwierdziło, że pije codziennie.

Warte uwagi jest to, że 3% mieszkańców (spośród tych, którzy piją alkohol) zdarzyło się kierować pojazdem pod wpływem alkoholu i prawie połowa respondentów była świadkiem prowadzenia przez kogoś pojazdu pod wpływem alkoholu na terenie swojej miejscowości (44%).

Uwagi domaga się również to, że średnio co trzeci respondent był w ciągu ostatnich 12 miesięcy świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości (37%).

Pozytywne jest to, że tylko 1% mieszkańców Gminy stwierdził, iż zażywa narkotyki i zdecydowana większość respondentów nie zna na terenie swojej miejscowości miejsca, gdzie można je zdobyć (10%).

Przeważająca część mieszkańców Gminy na grała w ciągu ostatnich 12 miesięcy w gry na pieniądze (80%). Problem ten może dotyczyć 2% badanych - stwierdzili oni, że grali w tym okresie czasu częściej niż 20 razy i doświadczyli problemów w związku z graniem. Nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych może natomiast dotyczyć 14% mieszkańców (przyznali oni, że korzystają z urządzeń elektronicznych powyżej 6 godzin dziennie).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znacznie duży odsetek mieszkańców spożywających alkohol codziennie, problem prowadzenia pojazdów na terenie Gminy przez osoby nietrzeźwe oraz ryzyko uzależnienia behawioralnego (od urządzeń elektronicznych) przez znaczną część uczniów.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,
- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej,
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,
- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zwiększenie dostępności do terapii oraz grup samopomocowych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba wniosków skierowanych do sądu.
2	Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.
3	Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacji Psychologicznych prowadzącego pomoc i wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba udzielonych porad dla osób uzależnionych i ich rodzin.
4	Organizowanie na terenie Gminy grup samopomocowych skierowanych do dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Liczba członków grup samopomocowych funkcjonujących na terenie Gminy.
5	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
6	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.
7	Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
8	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień w Gminie.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.
9	Kierowanie osób potrzebujących pomocy do wyspecjalizowanych placówek leczenia uzależnień.	Liczba osób skierowanych do wyspecjalizowanych placówek.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na zapewnieniu warunków do podjęcia leczenia osobom doświadczającym szkód oraz uzależnionym od substancji psychoaktywnych oraz diagnozowaniu występujących na terenie Gminy problemów związanych z uzależnieniami.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, GKRPA.	UM, Punkt Konsultacji Psychologicznych, placówki ochrony zdrowia, NGO.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 2 - budowanie systemu profilaktyki i wczesnej pomocy dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2	Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3	Organizowanie wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.
4	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
5	Wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej oraz świetlic na terenie Gminy.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych oraz w zajęciach prowadzonych przez świetlice.

6	Zwiększenie dostępności do form pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą środowiskową i socjoterapeutyczną.
7	Organizowanie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.
8	Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.

Strategia realizacji celu

Kluczowym elementem działania będzie systemowe podejście do problematyki uzależnień, integracja działań instytucji i służb oraz partnerstwo z organizacjami realizującymi zadania własne Gminy – mające na celu budowanie sieci współpracujących i wzajemnie uzupełniających się w swoich działaniach instytucji pomagających dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom. Ze względu na specyfikę wieku dorastania konieczne są kompleksowe działania, związane z pomocą psychologiczną, medyczną, prawną, społeczną a nawet socjalną skierowaną do całej rodziny. Tworzony na terenie Gminy system wczesnej pomocy młodzieży używającej substancji psychoaktywnych ma stać się formą zintegrowanych działań służących jak najwcześniejszej pomocy młodemu człowiekowi i jego rodzinie, zapobieganiu oraz leczeniu uzależnień. Cele profilaktyki problemów związanych z alkoholem i innymi substancjami odnoszą się do:

- zapobiegania i zmniejszania aktualnie występujących szkód;
- zapobiegania przyszłym szkodom, które mogą się pojawić po dłuższym zażywaniu;
- zmniejszania szkód wynikających z zażywania alkoholu i innych substancji przez inne osoby z otoczenia młodych ludzi.

Nowoczesna profilaktyka powinna przebiegać równolegle w wielu środowiskach, tj.: szkoła, rodzina, społeczność lokalna, globalne środowiska kulturowo-społeczne realizujące się za pomocą globalnych przekazów kulturowych, medialnych, generacyjnych, itp.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Zróżdła finansowania
MGOPS, GKRPA, Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu.	Świetlice wiejskie, MGBP, NGO, UM.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 3 - wzrost poziomu wiedzy w zakresie zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu, promowanie zdrowego stylu życia oraz wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwych form pomocy w przypadku problemu uzależnień.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców Gminy w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: szkolenia, wykłady, czy też kampanie profilaktyczne.	Liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych.
2	Podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz pracowników placówek oświatowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.	Liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
3	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.
4	Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Liczba działań podjętych w celu promowania wśród mieszkańców zdrowego stylu życia.
5	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.
6	Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców Gminy mających na celu uświadomienie negatywnych konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych, liczba uczestników.

Strategia realizacji celu

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji międzyinstytucjonalnej wymiany doświadczeń, promowaniu dobrych praktyk oraz podejmowaniu wspólnych działań na rzecz budowania wiedzy dotyczącej możliwości zapobiegania wystąpieniu zjawiska uzależnienia, a także na zwiększeniu świadomości mieszkańców na temat konsekwencji nadużywania alkoholu oraz możliwych form pomocy w przypadku występowania tego problemu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, GKRPA.	NGO, UM, MGBP, Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

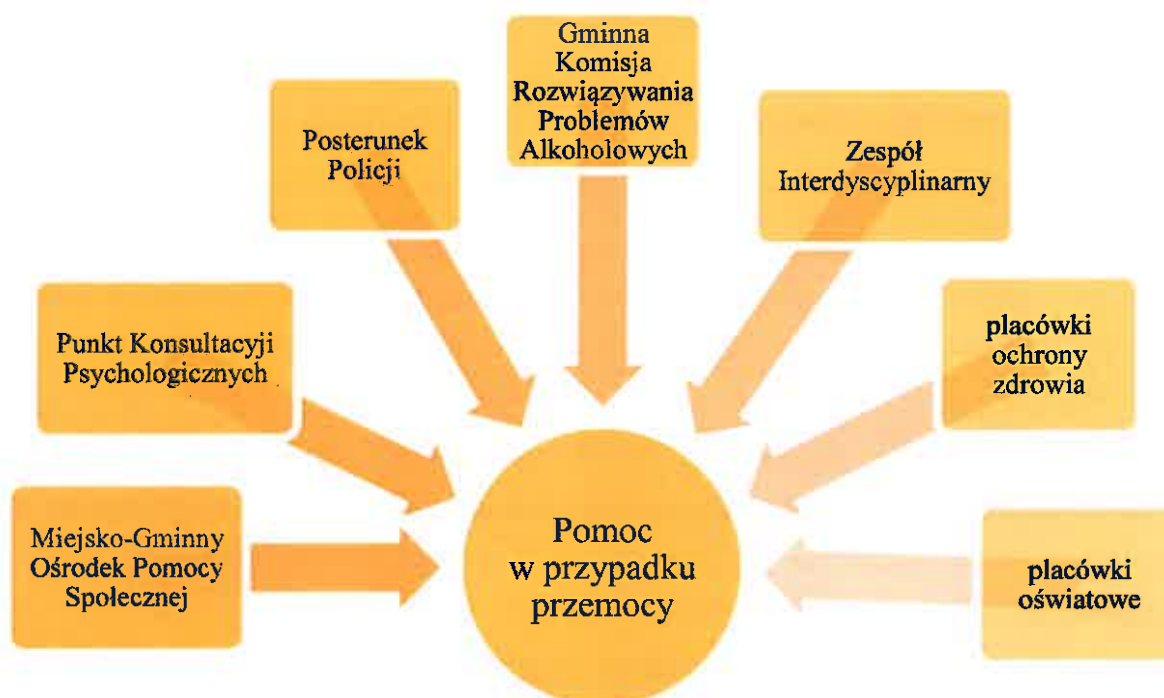
Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Chociwel zajmuje się powołany zarządzeniem Burmistrza Zespół Interdyscyplinarny. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- kuratora sądowego,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Chociwel mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie*. Głównymi celami Programu są:

1. zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

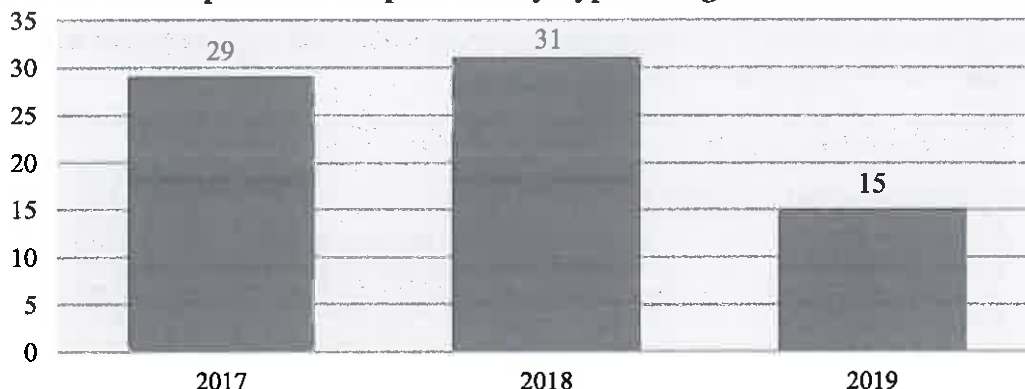
2. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc;
3. zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
4. zwiększenie znaczenia profilaktyki w obszarze rozwiązywania problemów związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W latach 2017-2019 realizowane były następujące działania wynikające z Gminnego Programu Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie:

- prowadzony był monitoring rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”;
- udzielano wsparcia finansowego z zakresu pomocy społecznej;
- udzielano informacji o jednostkach wspierających osoby doznające przemocy w rodzinie;
- informowano Rejonowy Sąd w Stargardzie III Wydział Nietletnich i Rodzinny;
- udzielono wsparcia dzieciom przez psychologa szkolnego oraz pedagoga;
- reagowanie na zgłaszanie przez świadków przemocy w rodzinie;
- ścisła współpraca podmiotów wchodzących w skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego;
- szkolenia oraz warsztaty dla członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego mające na celu zwiększenie umiejętności diagnozowania przemocy w rodzinie;
- prowadzenie zintegrowanych działań w celu udzielenia pomocy rodzinom dotkniętym Przemocą.

Zespół Interdyscyplinarny w 2019 roku odbył 15 posiedzeń, co oznacza spadek liczby posiedzeń w stosunku do lat poprzednich (29 w 2017 roku i 31 w 2018 roku).

Wykres 35. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019

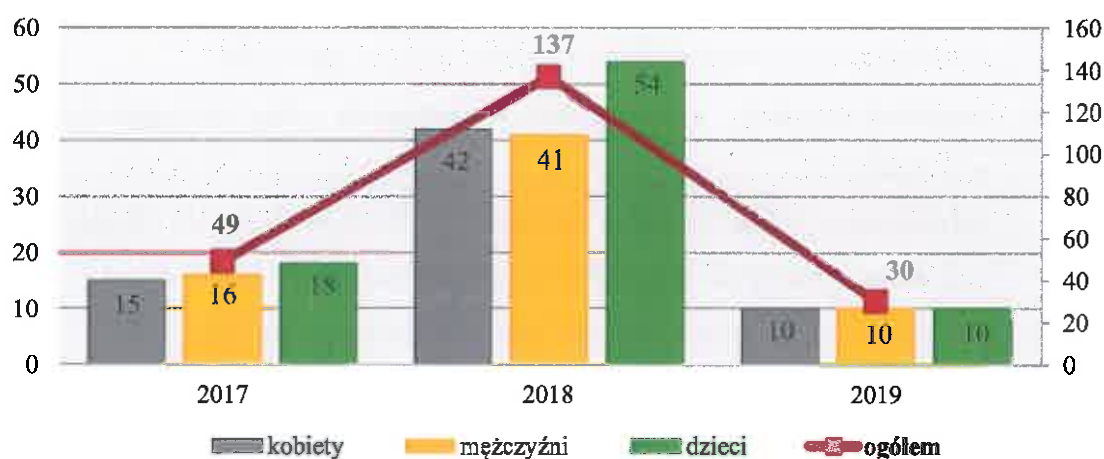

Źródło: Sprawozdanie z działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2017-2019 w Gminie Chociwel

W 2017 roku objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego było 49 rodzin, w tym 15 kobiet, 16 mężczyzn oraz 18 dzieci, w 2018 roku z pomocy ZI korzystała znacznie większa liczba mieszkańców – 137 osób, w tym 42 kobiety, 41 mężczyzn oraz 54 dzieci, natomiast w 2019 roku objętych pomocą ZI było 30 osób, wśród których 10 osób to kobiety, 10 – mężczyźni i również 10 – dzieci. Z danych źródłowych wynika, że w omawianych latach liczba kobiet, mężczyzn oraz dzieci korzystających z pomocy ZI nieco zmalała.

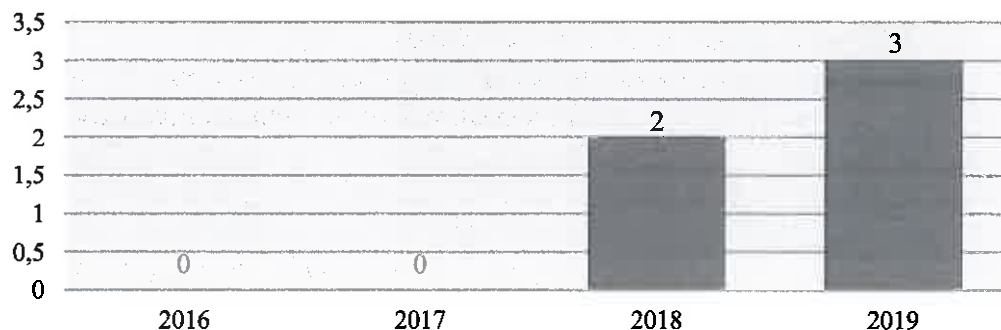
Wykres 36. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2017-2019 w Gminie Chociwel

Z powodu przemocy w rodzinie pomoc i wsparcie z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku otrzymały 3 rodziny. W latach 2017-2019 liczba rodzin otrzymujących pomoc z tego powodu wzrosła – w latach 2016 i 2017 żadna rodzina nie korzystała z pomocy MGOPS z powodu przemocy, natomiast w 2018 roku nastąpił wzrost do 2 rodzin.

Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” przeprowadzanej w gminie Chociwel w latach 2017-2019 przedstawione zostały w poniższej tabeli. Z prezentowanych danych wynika, że w 2019 roku wszczęto 10 procedur „Niebieskie Karty” co oznacza spadek w porównaniu do roku poprzedniego o 58%. W omawianym roku kontynuowano 2 procedury z poprzedniego roku to znaczy, że prowadzono o 60% procedur mniej niż w 2018 roku. Zakończono natomiast 8 procedur, przez co spadek w stosunku do roku poprzedniego kształtuje się na poziomie 64%.

Tabela 19. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019

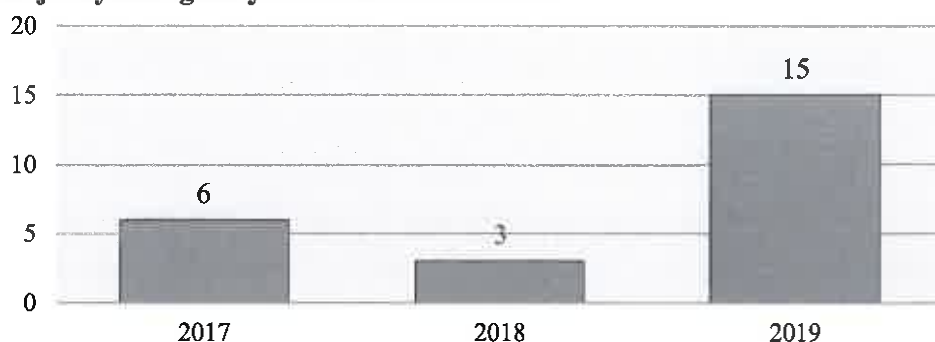
	2017	2018	2019
liczba wszczętych procedur	19	24	10
liczba Kart z poprzedniego roku	4	5	2
liczba zakończonych procedur	18	22	8

Źródło: Sprawozdanie z działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2017-2019 w Gminie Chociwel

W 2019 roku w Punkcie Konsultacji Psychologicznych udzielono porady 15 osobom doznającym przemocy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób doznających przemocy korzystających z pomocy i wsparcia Punktu uległa zwiększeniu. Z danych źródłowych wynika, że po porady do Punktu nie zgłosiły się w latach 2017-2019 osoby stosujące przemoc.

Wykres 38. Liczba osób doznających przemocy, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacji Psychologicznych w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku pracownicy instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, brali udział w następujących szkoleniach mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych:

- „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie 2018 zmiany w przepisach prawa i kwestie problematyczne” (w szkoleniu uczestniczył 1 pracownik socjalny);
- „Praca z osobą doznającą przemocy motywowanie jej do zmiany i przyjęcia pomocy” (w szkoleniu uczestniczył 1 pracownik socjalny);
- „Kwestie sporne w procedurze Niebieskiej Karty” (w szkoleniu uczestniczył 1 asystent rodziny);
- „Procedura odebrania dziecka przemoc wobec dzieci” (w szkoleniu brało udział 30 osób z trzech Zespołów Interdyscyplinarnych - z gminy Chociwel oraz gmin sąsiadujących).

W 2018 roku odbyło się pięć szkoleń:

- „Psychiatria nie jest straszna” (w szkoleniu uczestniczyło 3 pracowników socjalnych);
- „Rola asystenta rodziny w interwencji kryzysowej” (w szkoleniu brał udział 1 asystent rodziny);
- „Czynności pracownika socjalnego wykonywane w procesie przyznawania świadczeń w trybie postępowania administracyjnego związane ze świadczoną pracą socjalną” (w szkoleniu brało udział 2 pracowników socjalnych);
- „Metody pracy socjalnej” (w szkoleniu brał udział 1 pracownik socjalny);

- projekt „Kooperacja efektywna i skuteczna na lata 2018-2022” wypracowanie nowego koszyka usług w pomocy społecznej (w projekcie brały udział 2 osoby – asystent rodziny i pracownik socjalny).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu rozpowszechnia informacje dotyczące form pomocy dla ofiar przemocy w formie ulotek otrzymywanych z instytucji zajmujących się pomocą dla ofiar przemocy w rodzinie. Dla beneficjentów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu dostępna jest bezpłatna pomoc psychologiczna oraz prawna.

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW Z GMINY ZWIĄZANE Z PRZEMOCĄ

Doświadczenie przemocy zadeklarował stosunkowo mały odsetek uczniów (16%), w tym większość z nich doznało jej ze strony kolegów ze szkoły (57% spośród tych, którzy doświadczyli przemocy).

Problem przemocy może występować w 6% domów badanych - taki odsetek zadeklarował bowiem, że członkowie rodziny stosują wobec nich przemoc.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że prawie wszyscy uczniowie stwierdzili, że w ich szkole występuje problem przemocy (96%), w tym 40% określiło, iż ma to miejsce często lub czasami.

Niepokojące jest to, że prawie połowa respondentów doznała cyberprzemocy (42%).

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZWIĄZANE Z PRZEMOCĄ

W ciągu ostatnich 12 miesięcy przemocy doświadczyło 15% badanych, w tym większość osób doznało jej 1 raz. Częste doświadczenie przemocy dotyczy 2% ankietowanych.

Niepokojące jest to, że 8% badanych stwierdziło, że w ich domu występuje przemoc, a prawie połowa respondentów zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w domu (45%).

Zebrany materiał badawczy wykazał, że aż 18% mieszkańców nie ocenia jednoznacznie negatywnie stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczna część dzieci i młodzieży deklarująca występowanie w swojej szkole przemocy, a także brak świadomości części dorosłych mieszkańców Gminy na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” są:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych

w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;

- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.
- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.
- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zwiększenie wrażliwości oraz skali reakcji społecznej i instytucjonalnej na obserwowane przejawy przemocy w rodzinie, a także poszerzenie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych.
2	Organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
3	Zintensyfikowanie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących przemocy/agresji – realizacja warsztatów psychoedukacyjnych.	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.
4	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.
5	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
6	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.
7	Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.
8	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
9	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.

Strategia realizacji celu

Z uwagi na wielowymiarowość zjawiska, ważnym elementem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest systemowe podejście do zagadnienia i interdyscyplinarna współpraca specjalistów i instytucji. Interdyscyplinarny charakter działań pozwala angażować różne instytucje w celu udzielania skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w zakresie propagowania wiedzy czym jest przemoc i jak reagować w sytuacji, gdy doświadcza się przemocy lub jest się jej świadkiem.

W zakresie przeciwdziałania nasileniu zjawiska oraz jego skutków, wskazane jest prowadzenie działań, mających na celu podnoszenie społecznej świadomości w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie, zapobieganie dalszemu krzywdzeniu osób dotkniętych przemocą oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców w celu zapobiegania stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Istotne jest również objęcie działaniami profilaktycznymi w zakresie przemocy i agresji dzieci i młodzież ze szkół z gminy Chociwel. Działania informacyjne i edukacyjne kierowane powinny być zarówno do mieszkańców społeczności lokalnej, jak również do instytucji i osób, które z racji wykonywanych obowiązków mogą przyczynić się do ujawniania i skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Przyczyni się to do zwiększenia świadomości w zakresie właściwego i wczesnego reagowania na zagrożenie przemocą w rodzinie. Działania edukacyjne mają także na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat stosowania przemocy wobec dzieci, natomiast warsztaty psychoedukacyjne na zmniejszenie problemu przemocy rówieśniczej w szkołach.

Realizowane interdyscyplinarne działania będą skutkowały inicjowaniem lub rozszerzeniem współpracy w celu wypracowania propozycji nowych, wspólnych rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w zakresie pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Zródła finansowania
MGOPS, ZI.	NGO, GKRPA, UM, PP, świetlice wiejskie, Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 2 - poprawa dostępu do usług i poszerzenie oferty wsparcia skierowanej do osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
2	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
3	Organizacja szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia oraz placówek oświatowych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.
4	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
5	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym i stosującym przemoc, w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
6	Pomoc w formie grupowych form wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.	Liczba osób dotkniętych przemocą, objętych grupową formą wsparcia.
7	Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.

Strategia realizacji celu

Realizacja zadań skupiona zostanie na zapewnieniu pomocy członkom rodzin dotkniętych przemocą, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Dostęp do usług będzie realizowany poprzez udzielania adekwatnej pomocy przez instytucje i organizacje zapewniające bezpieczne funkcjonowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Istotne znaczenie ma szybkość podjętych działań, w tym możliwość udzielenia pomocy przez instytucje zobowiązane do pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, przez podjęcie działań mających na celu przerwanie przemocy w rodzinie, zapewnienie całodobowego schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz zaangażowanie różnych instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”. W tym celu ważne są również szkolenia dla pracowników oświaty oraz ochrony zdrowia w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty”, gdyż procedurę tą instytucje te wszczynają zdecydowanie najrzadziej.

Ponadto w celu osiągnięcia zmiany w funkcjonowaniu rodziny, w taki sposób, by jej członkowie mogli żyć w środowisku wolnym od przemocy, realizowana będzie praca socjalna. Podejmowane w tym zakresie działania mają na celu wsparcie osoby dotkniętej przemocą w rodzinie poprzez wzmacnianie posiadanych zasobów, motywowanie do korzystania z pomocy specjalistów dostępnych na terenie Gminy i towarzyszenie osobie w rozwiązywaniu trudnej sytuacji pojawiających się podczas pracy nad problemem.

W stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowane będą działania zmierzające do zmiany zachowania, uwzględniające dobro członków rodziny oraz uświadomienie konieczności refleksji i pracy nad stosowanymi zachowaniami oraz wspieranie osoby w działaniach prowadzących do zamierzonej zmiany, w tym motywowania do uczestnictwa w grupie korekcyjno-edukacyjnej lub kontynuowania uczestnictwa.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, ZI.	NGO, GKRPA, UM, PP, Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu.	Środki własne, budżet państwa.

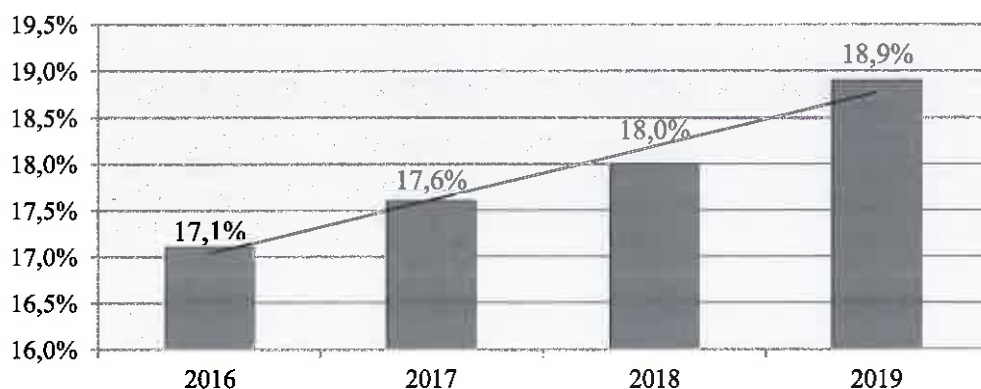
1.6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 18,9% wszystkich mieszkańców gminy Chociwel, co oznacza wzrost w stosunku do 2016 roku o 1,8 pp.

Wykres 39. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2019

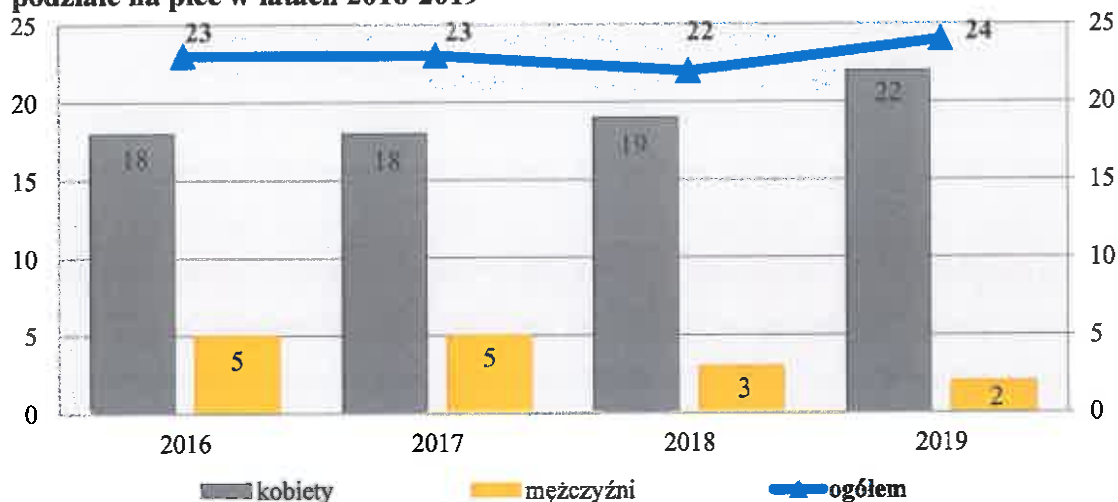

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku - 24. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 22, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn zaledwie 2. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalne jest utrzymywanie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej na względnie stałym poziomie.

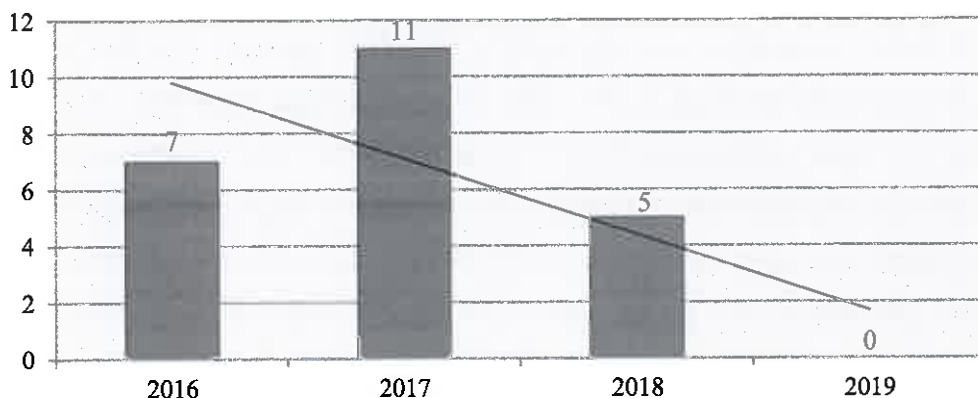
Wykres 40. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku żadnemu mieszkańcowi nie zostały udzielone świadczenia dla osoby, która ukończyła 75 lat. W porównaniu do lat poprzednich dostrzegalny jest spadek przyznanych świadczeń w tym zakresie – w 2016 roku przyznano zasiłek 7 osobom, w 2017 roku 11 osobom, natomiast w 2018 roku - 5.

Wykres 41. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo¹⁶.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu w 2019 roku, poniósł odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej 10 mieszkańców, na łączną kwotę 281 755 zł. Wśród osób przebywających w DPS 3 osoby umieszczone są w domach pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych, 5 osób w domach pomocy społecznej dla osób somatycznie chorych, natomiast 2 osoby w domu pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019 znajdują się w tabeli poniżej. Z danych statystycznych wynika, że MGOPS z roku na rok ponosi odpłatność za pobyt w DPS coraz większej liczby osób.

Wykres 42. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób	6	8	8	10
kwota świadczeń (zł)	145 609	176 741	246 247	281 755

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu nie posiadał usług opiekuńczych. Dzięki projektowi realizowanemu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020, *Działanie 7.6 Wsparcie usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, Oś priorytetowa VIII Integracja społeczna*, od stycznia 2020 roku w Gminie zostało zatrudnionych 3 opiekunów świadczących usługi opiekuńcze u osób niesamodzielnych oraz wymagających wsparcia w codziennych czynnościach życiowych. W ramach projektu przeprowadzone zostaną również szkolenia, a osoby będące ich uczestnikami zostaną objęte wsparciem, doradztwem i pomocą psychologiczną przez Lidera Projektu. Przewiduje się także stworzenie wypożyczalni sprzętu wspomagającego, zwiększającego samodzielność oraz sprzętu pielęgnacyjnego, niezbędnego do opieki na osobami niesamodzielnymi.

¹⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

Wsparciem dla seniorów mieszkających w gminie Chociwel jest Zachodniopomorska Karta Seniora. Karta umożliwia korzystanie, na preferencyjnych warunkach, z katalogu ofert: kultury, edukacji, rekreacji, transportu i innych usług oferowanych przez partnerów Programu. W 2019 roku wydano 20 kart dla mieszkańców Gminy, którzy ukończyli 60 lat.

W Gminie działalność prowadzą seniorskie kluby sportowe takie jak: Stowarzyszenie Ludowy Klub Sportowy „Piast” Chociwel oraz Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy „Płomień” Lisowo.

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZWIĄZANE Z AKTYWNOŚCIĄ I INTEGRACJĄ SPOŁECZNĄ SENIORÓW

Według znacznej części mieszkańców do głównych potrzeb osób starszych w ich środowisku lokalnym należą: usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne (60%), doradztwo i załatwianie spraw urzędowych, wykonywanie ciężkich prac domowych (50%), pomoc materialna (49%) oraz dostępne dla osób starszych formy spędzania czasu wolnego (43%).

Niepokojące jest to, że prawie połowa respondentów uważa, że oferta pomocy osobom starszym w Gminie jest niewystarczająca lub raczej niewystarczająca (45%).

Zebrany materiał badawczy wykazał, że średnio co piąty mieszkaniec Gminy uważa, że osoby starsze w Gminie są marginalizowane (22%).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych oraz stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów” są:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współudziale z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług.
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej.
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych.
2	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych o charakterze integrującym dla osób starszych.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3	Wspieranie i tworzenie miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności (Klub Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku).	Liczba miejsc, w których prowadzone są zajęcia dla seniorów, liczba uczestników zajęć.

4	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.
5	Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
6	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez organizowane zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.
7	Edukacja oraz promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba uczestników działań edukacyjnych.
8	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.

Strategia realizacji celu

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach pięciu głównych obszarów: wspieranie aktywności edukacyjnej, promowanie aktywnego i zdrowego trybu życia, aktywności ruchowej, budowanie aktywności społecznej promującej integrację międzypokoleniową oraz rozwijanie wolontariatu i partycypacji społecznej seniorów. Tworzenie płaszczyzn współpracy osób starszych z młodzieżą w szkołach i poza nią będzie kompensacją braku rodzin wielopokoleniowych, wzbogaci życie osób starszych oraz przygotuje młodzież do lepszego funkcjonowania na rynku pracy w związku z nabyciem kompetencji potrzebnych do współpracy z osobami starszymi. Realizowane działania budować także będą aktywność społeczną osób starszych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UM.	NGO, Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 2 - zapewnienie warunków możliwie pełnego i adekwatnego wsparcia dla osób starszych umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Prowadzenie mieszkań chronionych wspieranych adresowanych do osób starszych.	Liczba funkcjonujących mieszkań chronionych.
2	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
3	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań.
4	Świadczenie oraz rozwijanie usług opiekuńczych dla osób starszych.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych, liczba zatrudnionych opiekunów osób starszych.
5	Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów.

Strategia realizacji celu

Działania na rzecz osób starszych, których stan zdrowia oraz sytuacja rodzinna nie determinuje konieczności umieszczenia w placówce całodobowej opieki, będą nakierowane na to aby system wsparcia osób starszych umożliwiał tym osobom możliwość jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku lokalnym. Aby podtrzymywać kondycję psychiczną i zwalczać osamotnienie osób starszych przewidziane do realizacji jest również utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych. Celem jego działalności jest wsparcie dla osób starszych w ich codziennym funkcjonowaniu, pomoc w utrzymaniu kondycji psychofizycznej oraz przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób starszych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UM.	NGO, PP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

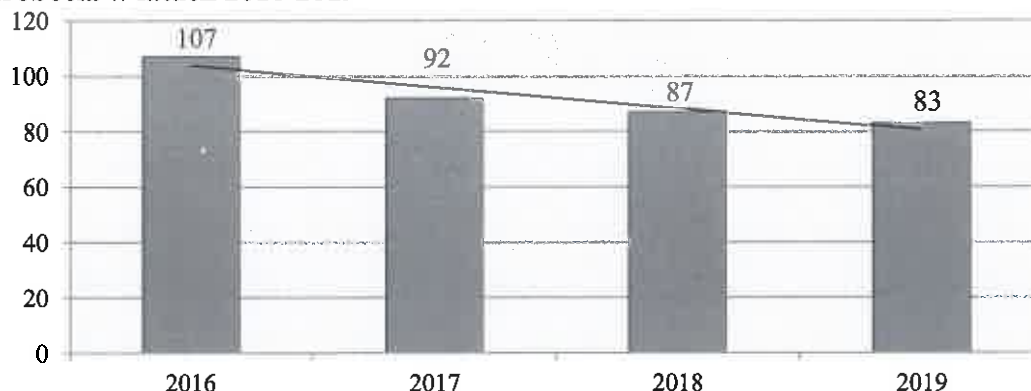
Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 83. Na przestrzeni lat 2016-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. O skali problemu bezrobocia świadczy to, że bezrobocie jako powód udzielenia pomocy i wsparcia, znalazło się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

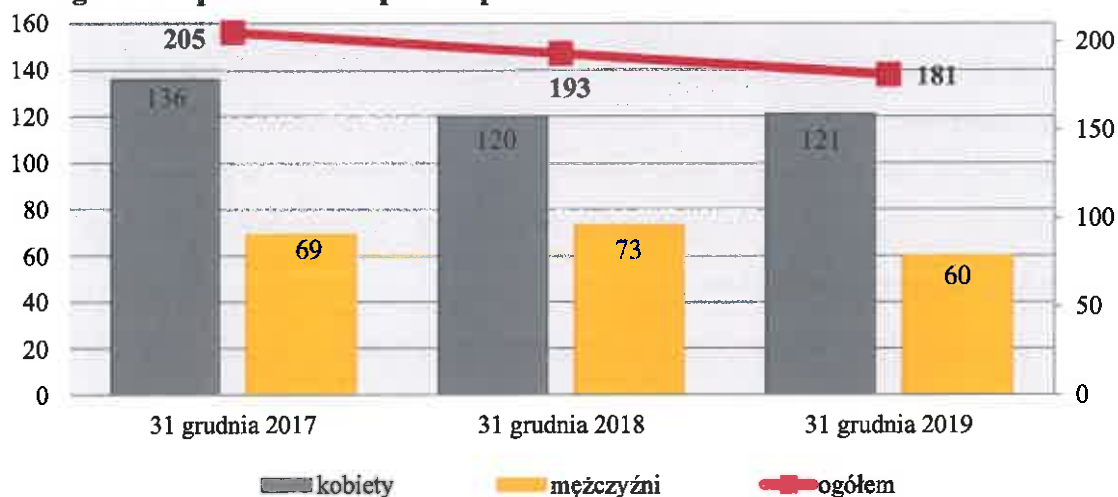

Wykres 43. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stargardzie zarejestrowanych było łącznie 181 mieszkańców gminy Chociwel. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 6%, a w porównaniu do roku 2017 spadek o 12%. Pod względem płci widoczna jest znaczna dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2019 roku dwukrotnie więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 121, liczba mężczyzn - 60).

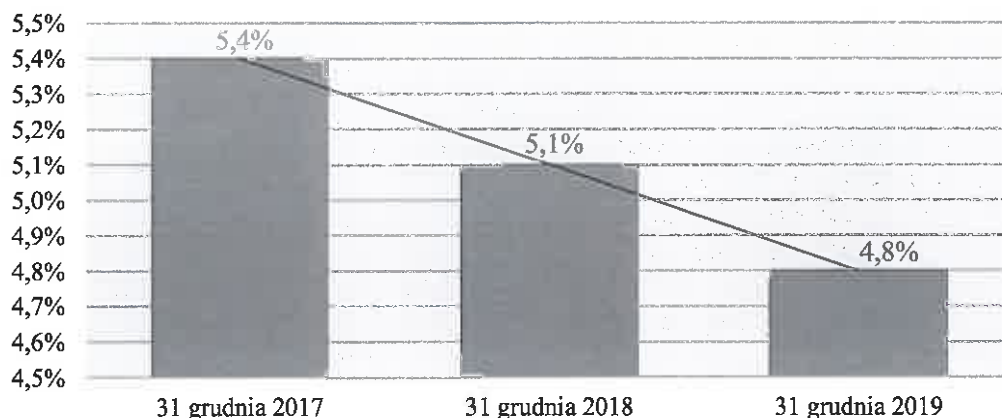
Wykres 44. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stargardzie z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie

Wskaźnik bezrobocia, obliczany jako liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym, kształtuje się w Gminie na poziomie 4,8%. W ciągu ostatnich trzech lat wartość tego wskaźnika zmalała – w stosunku do 2016 roku nastąpił spadek o 0,6 pp.

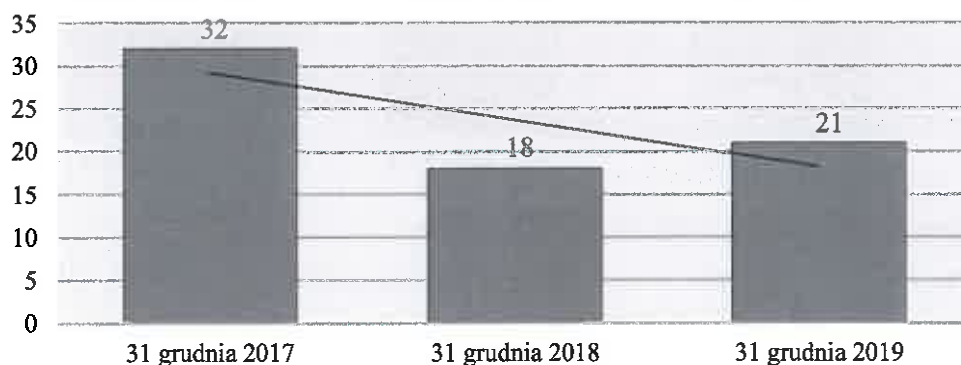

Wykres 45. Wskaźnik bezrobocia w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2017–2019

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie

Prawo do zasiłku posiada bezrobotny zarejestrowany we właściwym powiatowym urzędzie pracy, między innymi wtedy jeśli nie ma dla niego propozycji odpowiedniej pracy, propozycji stażu, przygotowania zawodowego dorosłych, szkolenia, prac interwencyjnych lub robót publicznych. W 2019 roku zarejestrowanych w PUP było 21 mieszkańców gminy Chociwel z prawem do zasiłku. W stosunku do 2017 roku ich liczba zmalała o 34%, natomiast w porównaniu do 2018 roku wzrosła o 17%.

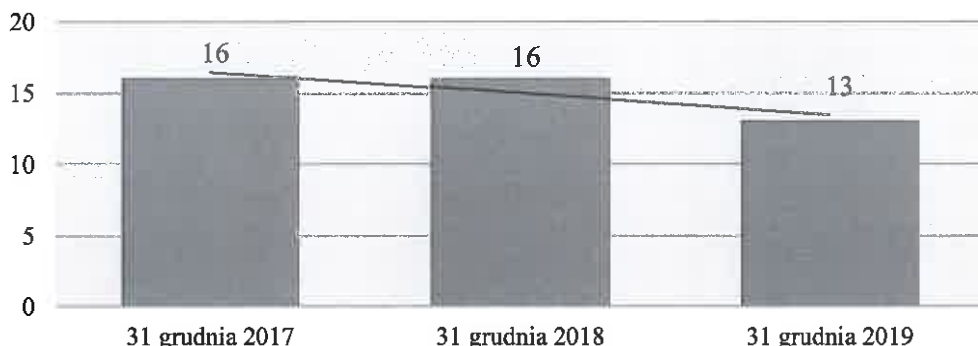
Wykres 46. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Chociwel zarejestrowanych w PUP w Stargardzie z prawem do zasiłku na przestrzeni lat 2017–2019

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie

W 2019 roku podpisano z gminami powiatu stargardzkiego porozumienia w sprawie sposobu organizowania finansowania prac społecznie użytecznych. W przedmiotowym roku do prac społecznie użytecznych skierowanych zostało 13 mieszkańców gminy Chociwel, tj o 3 osoby mniej niż w 2017 i 2018 roku.

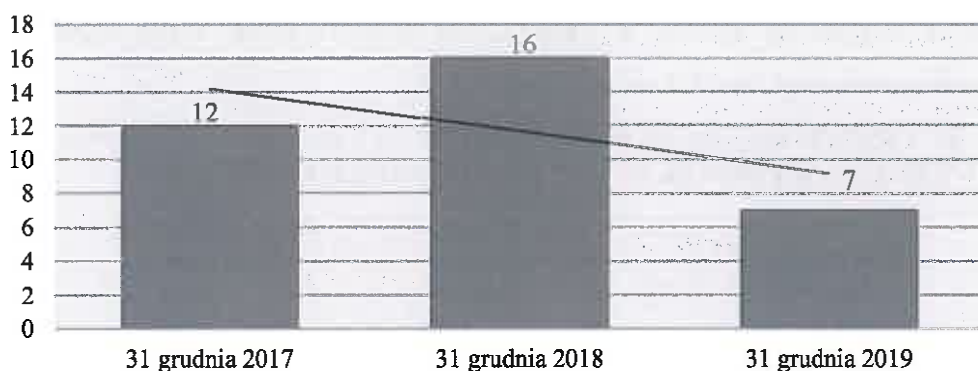
Wykres 47. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Chociwel skierowanych do prac społecznie użytecznych na przestrzeni lat 2017–2019

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie

W 2019 roku skierowanych do pracy w ramach robót publicznych zostało 7 mieszkańców gminy Chociwel. W latach poprzednich skierowanych zostało nieco więcej osób – w 2017 roku 12 mieszkańców, natomiast w 2018 roku – 16.

Wykres 48. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Chociwel skierowanych do pracy w ramach robót publicznych na przestrzeni lat 2017–2019

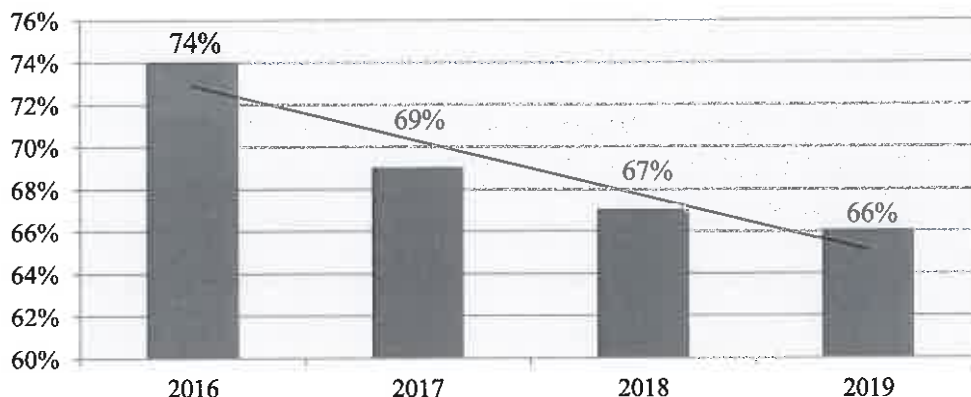

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie

Umową zawartą przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc jest kontrakt socjalny. Jego celem jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W 2019 roku zawarte zostały 4 kontrakty socjalne z 4 osobami korzystającymi z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego spadek – z 74% w 2016 roku do 66% w 2019 roku. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik ten pomimo spadku od 2016 roku, utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na stosunkowo wysokim poziomie.

Wykres 49. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2019

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZWIĄZANE Z RYNKIEM PRACY.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że połowa mieszkańców gminy Chociwel uważa, że znalezienie nowej pracy na terenie Gminy jest trudne lub bardzo trudne (łącznie 49%).

Według największej części badanych, głównymi powodami bezrobocia w Gminie są: niechęć do podjęcia pracy, np. spowodowana korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej (41%), niewystarczająca liczba ofert pracy (32%) oraz niskie wynagrodzenia (31%).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- bezrobocie pozostające na pierwszym miejscu jako powód udzielania pomocy społecznej oraz trudności w znalezieniu pracy na terenie Gminy w opinii znacznej części mieszkańców.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, a także zwiększanie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia mieszkańców.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Stala współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz liczba osób biorących w nich udział.
2	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiającą szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w publicznych placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat.
4	Stala współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
5	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
6	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz uczniów.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.
7	Realizacja warsztatów/szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.
8	Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.
9	Organizację szkoleń i warsztatów przygotowujących osoby bezrobotne do prowadzenia własnej firmy.	Liczba zorganizowanych szkoleń, liczba osób bezrobotnych objętych szkoleniami.

Strategia realizacji celu

Planowane do realizacji zadania kierowane są do najliczniejszej grupy osób bezrobotnych. Są to osoby nie potrafiące samodzielnie poradzić sobie z problemami utrudniającymi podjęcie pracy. Planuje się realizację zadań dotyczących poprawy funkcjonowania społecznego tych osób jak i podniesienia ich możliwości dla funkcjonowania zawodowego. Działania o charakterze aktywizacji społecznej skoncentrowane zostaną na podniesieniu kompetencji osobistych w tym: w odniesieniu do pełnionych ról społecznych w rodzinie i pozostałych środowiskach funkcjonowania, wspieraniu motywacji do

poszukiwania pracy, podnoszeniu kompetencji w zakresie poruszania się po rynku pracy oraz kompetencji zawodowych. Wykorzystane zostanie przy tym narzędzie pracy socjalnej w postaci kontraktu socjalnego, który określa uprawnienia i zobowiązania stron umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej danej osoby lub rodziny. Ważne jest również doradztwo zawodowe osób młodych, które niedługo wkroczą na rynek pracy. Zakłada się również podejmowanie działań o charakterze promocyjnym, służących wspieraniu społecznej odpowiedzialności biznesu oraz rozwój wsparcia rodziców w powrocie na rynek pracy po urodzeniu dziecka oraz wsparcie w utrzymaniu pracy, w szczególności rodziców samotnie wychowujących dzieci. Konieczny jest rozwój form opieki nad dzieckiem do lat trzech oraz rozwój form opieki nad uczniami w dni wolne od nauki realizowane m.in. przez placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	PUP, UM, NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

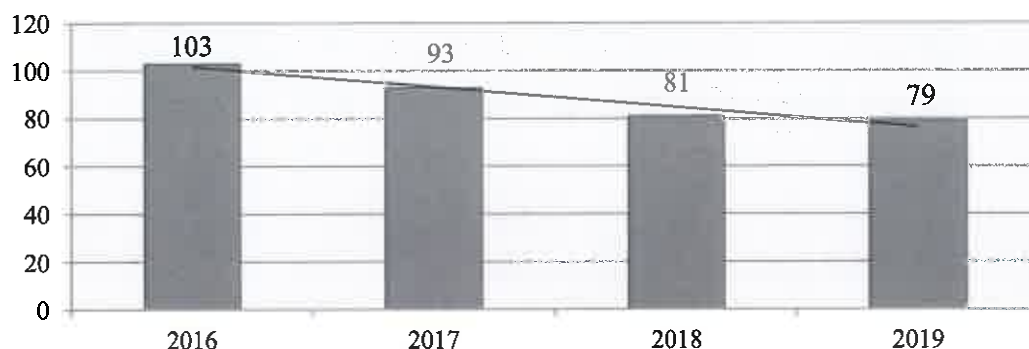
Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia. Z tego powodu wsparcie otrzymało 79 rodzin.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2016-2019 spadkowi. W 2016 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 103 rodziny, w 2017 roku - 93, w 2018 roku – 81, natomiast w 2019 roku – 79. W stosunku do 2016 roku oznacza to spadek o 23%.

Wykres 50. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 58 osób, tj. o 7% więcej niż w 2018 roku i jednocześnie 12% więcej w stosunku do 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 46 – co oznacza wzrost zaledwie o 2% w stosunku do roku 2018 i spadek o 8% w stosunku do roku 2017. Zasiłki celowe pobierało natomiast 117 osób i jest to wzrost o 12,5% w porównaniu do roku poprzedniego i wzrost o 11% w stosunku do roku 2017.

Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalna jest tendencja spadkowa w zakresie przyznawanych zasiłków okresowych i jednocześnie niewielki wzrost liczby osób, którym przyznawane są zasiłki stałe. Liczba świadczeniobiorców zasiłków celowych kształtowała się w omawianych latach na zróżnicowanym poziomie.

Tabela 20. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019

rodzaj zasiłku	2016		2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	50	257 708	52	265 734	54	254 195	58	270 633
zasiłek okresowy	61	81 841	50	75 629	45	52 939	46	55 797
zasiłek celowy	117	75 302	105	67 693	104	67 780	117	87 670

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

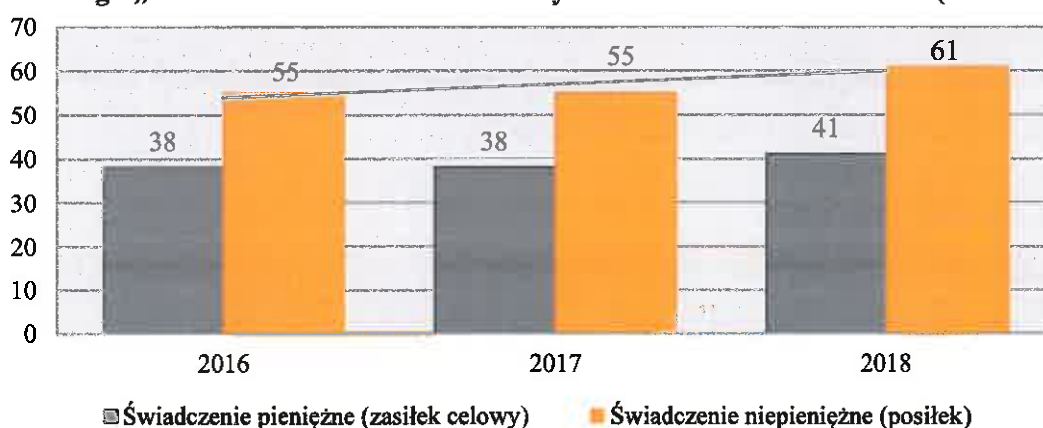

Mieszkańcy gminy Chociwel w okresie od 2014 do 2018 roku korzystali również z programu finansowego w zakresie dożywiania - „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych¹⁷.

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, 41 mieszkańców to osoby, którym to świadczenie przyznano w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymało w przedmiotowym roku 61 osób. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku nieznacznie wzrosła – w porównaniu do roku 2016 nastąpił wzrost o 11%. Liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne również nieco wzrosła, obserwowalny jest wzrost na poziomie 8%.

Wykres 51. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)

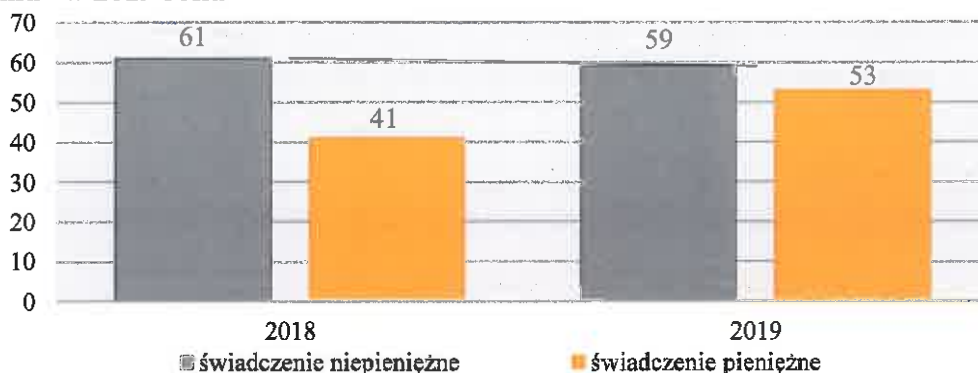
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

¹⁷ www.gov.pl/web/rodzina

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 53 osobom, tj. 12 osobom więcej niż w roku poprzednim. Świadczenie niepieniężne w formie posiłku otrzymało 59 osób, czyli zaledwie o 2 osoby mniej niż w roku 2018.

Wykres 52. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku

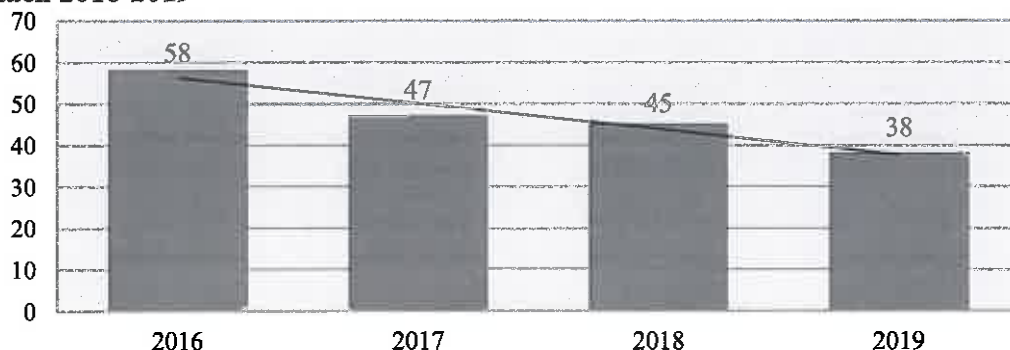

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu był również organizatorem wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin najuboższych, borykających się z problemem bezrobocia, długotrwałej choroby, czy też wielodzietności. Zorganizowano wyjazd dla 5 dzieci z terenu Gminy.

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatku mieszkaniowego otrzymało 38 gospodarstw domowych. Od roku 2016 obserwuje się tendencję spadkową w zakresie liczby gospodarstw domowych objętych tą formą pomocy.

Wykres 53. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Chociwel na wyższym poziomie, niż ma to miejsce zarówno na terenie całego powiatu jak i województwa. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/ niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W gminie Chociwel jest on dodatni i wynosi on 0,27, natomiast na terenie powiatu jest ujemny i kształtuje się na poziomie -0,05.

Rysunek 5. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Chociwel, powiecie stargardzkim oraz województwie zachodniopomorskim w 2019 roku

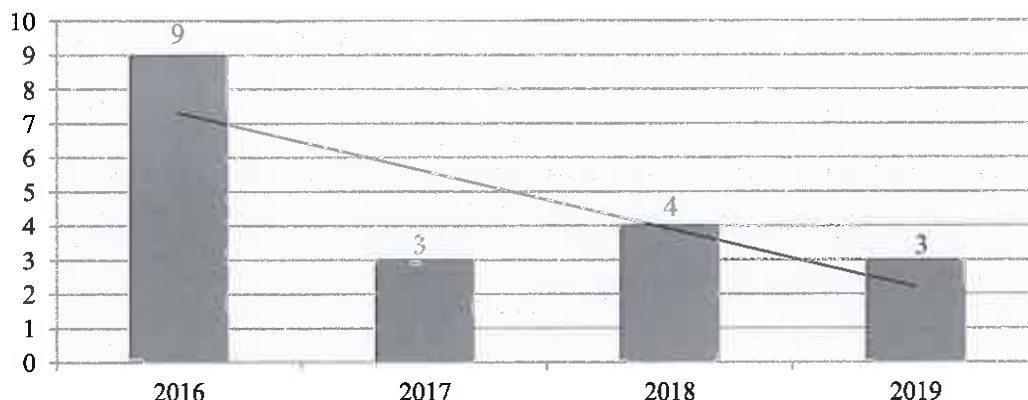

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymały tylko 3 osoby. Informacje w tym zakresie na przestrzeni lat 2016-2019 przedstawia poniższy wykres. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z MGOPS wskazują na to, że problem bezdomności na terenie Gminy od 2016 roku uległ zmniejszeniu.

Wykres 54. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby bezdomne z terenu gminy Chociwel korzystały z różnych form pomocy – 1 osobie opłacono pobyt w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, opłacono pobyt w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, a 2 osobom wypłacano zasiłek stały w łącznej kwocie 7.866,00 zł i składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 707,94zł. Ponadto 2 osobom bezdomnym przyznano zasiłki z pomocy społecznej na łączną kwotę 560,00 zł. Prowadzenie noclegowni dla osób bezdomnych z terenu gminy Chociwel zostało powierzone Miastu Stargard.

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZWIĄZANE Z UBÓSTWEM

Większość respondentów stwierdziło, że problem ubóstwa jest obecny w Gminie, ale w niedużej skali (46%). Tylko 5% uważa, że ubóstwo przybiera w Gminie znaczne rozmiary.

Niepokojące jest to, że aż 31%, a więc średnio niemal co trzeci mieszkaniec Gminy, stwierdził, iż doświadczył kiedykolwiek w życiu ubóstwa.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zapewnienie możliwości społecznego włączenia osób z problemem ubóstwa poprzez podniesienie ich kompetencji aktywnością wspieraną.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
2	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.
3	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i osób biorących w nich udział.
4	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemu ubóstwa.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
5	Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.	Liczba działań inicjujących współpracę pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.

Strategia realizacji celu

Dla osiągnięcia celu, działania zostaną skoncentrowane na umożliwieniu wyjścia z trudnej sytuacji finansowej osobom i rodzinom za pomocą aktywności wspieranej. Wspieranie polegać będzie na inicjowaniu, ukierunkowaniu i podtrzymaniu aktywności osób i rodzin dotkniętych oraz zagrożonych problemem ubóstwa, za pomocą zadań realizowanych przez pracowników socjalnych, w tym pracy socjalnej oraz wsparcia pozamaterialnego. Szczególnie istotną rolę pełnią w tym obszarze pracownicy socjalni. Podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych beneficjentów pomocy społecznej odbywać się będzie z wykorzystaniem obecnie dostępnych usług w tym prac społecznie użytecznych i robót publicznych, usług asystenta rodziny, asystenta osoby niepełnosprawnej, wolontariusza, itp.

Poszukiwanie skutecznych rozwiązań o charakterze aktywizacji wspieranej warunkowane jest przede wszystkim holistycznym charakterem problemu ubóstwa – które

jest zjawiskiem społecznym stanowiącym układ podlegający zasadom niedającym się wywnioskować z prawidłowości rządzących jego składnikami. W rzeczywistości często przyczyna problemu ubóstwa jest jednocześnie jego skutkiem (utrata pracy skutkuje brakiem środków finansowych prowadzących do deprywacji potrzeb, obniżenia poczucia własnej wartości i sprawczości, a w efekcie do długotrwałego pozostawania bez pracy). Dlatego też efektywna aktywność wspierana nie może dotyczyć wyłącznie jednego aspektu funkcjonowania osoby. Ponieważ działania w zakresie aktywności wspieranej mają na celu podniesienie kompetencji osób i rodzin w obszarach społecznym i zawodowym, przez bezpośredni, ukierunkowany wpływ napełnione role, dla celów niniejszej strategii proponowany katalog usług zbudowany jest z usług dostępnych w ramach innych dziedzin planowania strategicznego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	UM, NGO, PUP, Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 2 - zapewnienie dostępu do skutecznej pomocy w formie wsparcia o charakterze materialnym ograniczającej zasięg i głębokość ubóstwa przy uwzględnieniu współdziału beneficjentów pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
3	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.

4	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.
---	---	--

Strategia realizacji celu

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji dostępu do skutecznej pomocy o charakterze materialnym, w formie świadczeń wynikających z obowiązujących przepisów prawa oraz na zapewnieniu skali i zakresu pomocy umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych osób i rodzin, dotkniętych i zagrożonych problemem ubóstwa. Dla uzyskania skuteczności udzielanego wsparcia materialnego, konieczne jest wypełnianie założeń ustawowych w zakresie udzielania pomocy finansowej, w szczególności dążenie do udzielania pomocy w wysokości stanowiącej uzupełnienie różnicy pomiędzy dochodem gospodarstwa domowego a kryterium ustawowym. Natomiast w celu zapobiegania ubóstwu skrajnemu, niezbędne jest utrzymanie rozszerzonej grupy docelowej objętej pomocą w formie dożywiania. Istotnym elementem w realizacji tego celu jest pełne wykorzystanie cechy szczególnej świadczeń pomocy społecznej, którą jest powiązanie ich otrzymywania z obowiązkiem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji rodzinnej. Na realizację zadań: pomoc w formie zasiłków okresowych i w formie dożywiania, część środków pozyskiwana jest z budżetu państwa.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	NGO, UM.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 3 - zapewnienie opieki i pomocy osobom bezdomnym oraz zmniejszenie natężenia problemu bezdomności.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	Liczba działań polegających na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.

2	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.
3	Monitorowanie skali bezdomności oraz sytuacji osób bezdomnych na terenie Gminy.	Liczba działań monitorujących skalę bezdomności w Gminie oraz sytuacje osób bezdomnych.
4	Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Liczba osób bezdomnych, którzy została przekazana informacja w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.
5	Wsparcie materialne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.
6	Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem bezdomności oraz zmotywowanie do reagowania w przypadku, gdy osoba bezdomna znajduje się w sytuacji zagrożenia życia.	Liczba przeprowadzonych w społeczności lokalnej działań edukacyjno-informacyjnych.

Strategia realizacji celu

Działania zostaną nakierowane na problem związany ze społeczną bezdomnością. Wskazane jest zintensyfikowanie działań w okresie zimowym. Ważne jest również, by wszelkie działania w tym zakresie nakierowane były nie tylko na redukcję szkód, lecz na szeroko rozumianą edukację i wsparcie emocjonalne, zdrowotne, prawne i zawodowe osób bezdomnych. Tylko oddziaływania nakierowane na różnorakie płaszczyzny osób pozostających w tak trudnej sytuacji życiowej jaką jest bezdomność, mogą przynieść oczekiwane rezultaty. Istotna w pomocy osobom bezdomnym będzie również uwrażliwianie mieszkańców na problem bezdomności i solidarność z osobami znajdującymi się w bardzo trudnej sytuacji życiowej oraz współpraca międzyinstytucjonalna, stałe monitorowanie sytuacji osób bezdomnych na terenie Gminy i wsparcie w postaci ubrań, koców, posiłków itp.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	NGO, UM, PP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Jak wynika z danych przekazanych przez Posterunek Policji w Chociwlu, w 2019 roku na terenie Gminy stwierdzono 13 interwencji związanych z przemocą w rodzinie, 13 interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu oraz narkotyków, a także 24 przestępstwa takie jak kradzieże, wypadki i włamania.

Rysunek 6. Liczba stwierdzonych interwencji i przestępstw na terenie gminy Chociwel w 2019 roku

Źródło: Posterunek Policji w Chociwlu

Szacunkowe dane dotyczące wskaźnika wykrywalności przestępstw wskazują na to, że wskaźnik ten występuje na stosunkowo niskim poziomie – w gminie Chociwel wynosi 70,60%.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Chociwel najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 9,69 (wykrywalność 60%) oraz przeciwko mieniu - 6,12 (wykrywalność 44%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,90 (98%), o charakterze gospodarczym - 1,81 (91%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,47 (94%).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stosunkowo mały wskaźnik wykrywalności przestępstw w Gminie.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Przestępczość” są:

- **bezrobocie i ubóstwo** – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustroj/władze/konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- **przemoc** – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- **uzależnienia** – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz w miejscu zamieszkania.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Ilość mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
3	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Wzrost wskaźnika wykrywalności włamań i kradzieży.
4	Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Gminy.	Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym.
5	Rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców oraz możliwości pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Strategia realizacji celu

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach dwóch głównych obszarów: wspierania aktywności lokalnej i zwiększenia czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne. Wspieranie aktywności lokalnej wychodzi z założenia, że wspólnota wyznająca podobne wartości i wewnętrznie spójna generuje mniej przestępców, niż wspólnota anonimowa. Zintegrowana społeczność lokalna podnosi poczucie odpowiedzialności za inne osoby poszczególnych jednostek oraz poniekąd zmusza do liczenia się z konsekwencjami ponoszonymi za swoje czyny (potencjalny sprawca zdaje sobie sprawę, że z łatwością może być zidentyfikowany). Jest to szczególnie istotne w przypadku kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości. Zwiększona odpowiedzialność całej społeczności lokalnej, zmniejszy ilość osób, które będą się podejmować takich zachowań, z uwagi na mogące wystąpić z tego powodu sankcje społeczne. Zwiększanie czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne dotyczy również udostępniania mieszkańcom informacji, gdzie mogą zgłosić się w poczuciu zagrożenia. Zwiększanie czujności wiąże się również z otwartością na problemy społeczne i aktywną integracją organów bezpieczeństwa w życie społeczności lokalnej – tak, by być postrzeganym jako osoba godna zaufania. Ważne również wydaje się podnoszenie kompetencji służb (szkolenia, warsztaty).

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UM, PP.	NGO, MGOPS, Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.10. REWITALIZACJA SPOŁECZNA

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Gmina Chociwel realizuje *Program Rewitalizacji Gminy Chociwel na lata 2017-2026* zatwierdzony uchwałą Nr XXXI/200/18 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 31 stycznia 2018 roku, stanowiący podstawę do podjęcia działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji” - ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2020 r. poz. 802 z późn. zm.).

Obszar rewitalizacji to taki, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk natury społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Głównymi celami rewitalizacji gminy Chociwel jest:

- rozwój gospodarczy obszaru przeznaczonego do rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza społeczeństwa,
- podniesienie aktywności społecznej mieszkańców gminy,
- poprawa infrastruktury, zagospodarowania, estetyki przestrzeni i podniesienie jakości życia mieszkańców gminy.

Analiza społeczno-gospodarcza wykazała, iż koncentracja negatywnych zjawisk społecznych wystąpiła na terenie miejscowości:

- Długie, Kamienny Most, Kania, Starzyce, Wieleń Pomorski,
- Chociwel ulice: Dworcowa, Kołat, Grunwaldzka, Nadjeziorna, Szkolna, Zachodnia.

Działania rewitalizacyjne w obszarze społecznym, ukierunkowane są na wspieranie integracji społecznej oraz włączenie społeczne, zapewniające możliwość samodzielnego funkcjonowania bez konieczności pomocy ze strony opieki społecznej.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występowanie negatywnych zjawisk społecznych wpływających na degradację następujących obszarów na terenie Gminy w następujących miejscach: miejscowości Długie, Kamienny Most, Kania, Starzyce, Wieleń Pomorski;

Chociwel ulice: Dworcowa, Kołat, Grunwaldzka, Nadjeziorna, Szkolna, Zachodnia.

Korelacje

W ramach rewitalizacji społecznej, co istotne w kontekście rozwiązywania problemów społecznych, planuje się prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej przy uwzględnieniu wszystkich dziedzin planowania strategicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – wzrost poziomu jakości życia mieszkańców Gminy Chociwel.

L.P.	Cel	Wskaźnik
1	Rozwój gospodarczy obszaru przeznaczonego do rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza społeczeństwa.	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON.
2		Liczba podmiotów gospodarczych wykreślonych z rejestru REGON.
3		Liczba osób bezrobotnych.
4		Liczba osób bezrobotnych długotrwale.
5		Liczba nowo otwartych podmiotów gospodarczych.
6		Ilość zorganizowanych imprez kulturalnych.
7	Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców gminy.	Liczba wyremontowanych obiektów przeznaczonych do celów rekreacyjno-wypoczynkowych.
8		Liczba osób bezrobotnych.
9		Liczba osób bezrobotnych długotrwale.
10		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej.
11	Poprawa infrastruktury, zagospodarowania, estetyki przestrzeni i podniesienie jakości życia mieszkańców gminy.	Liczba obiektów poddanych rewitalizacji.
12		Powierzchnia terenów poddana działaniom związanym z estetyką.
13		Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych remontom.
14		Liczba osób z ulepszonymi warunkami zamieszkania.

Źródło: Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Chociwel na lata 2017-2026

Strategia realizacji celu

Realizacja celu nastawiona będzie na inicjowanie i promowanie działań o charakterze społecznym i lokalnym integrujących mieszkańców Gminy. Najważniejsze wydaje się aktywne wspieranie rozwoju więzi sąsiedzkich oraz budowanie tożsamości lokalnej osób młodych, co jednocześnie pozytywnie wpłynąć może na ich decyzję o podjęciu zatrudnienia na terenie Gminy. Działania podejmowane w tym obszarze powinny być organizowane w oparciu o koncepcje społeczeństwa samopomocowego. Podejmowanie w społeczności lokalnej działań aktywizujących i integrujących mieszkańców wpływa pozytywnie na inne obszary życia społecznego. Pozwala zwiększyć komfort i zadowolenie z życia, zwiększa poczucie bezpieczeństwa oraz buduje motywację mieszkańców do przedsiębiorczego działania na rzecz rewitalizacji Gminy. Wraz z rozwojem więzi społecznych i zwiększeniem poczucia bezpieczeństwa mieszkańców często obserwuje się spadek przestępczości, co spowodowane jest między innymi tzw. „monitoringiem społecznym” oraz większym poczuciem odpowiedzialności i rozpoznawalności potencjalnego przestępcy.

Wdrażanie

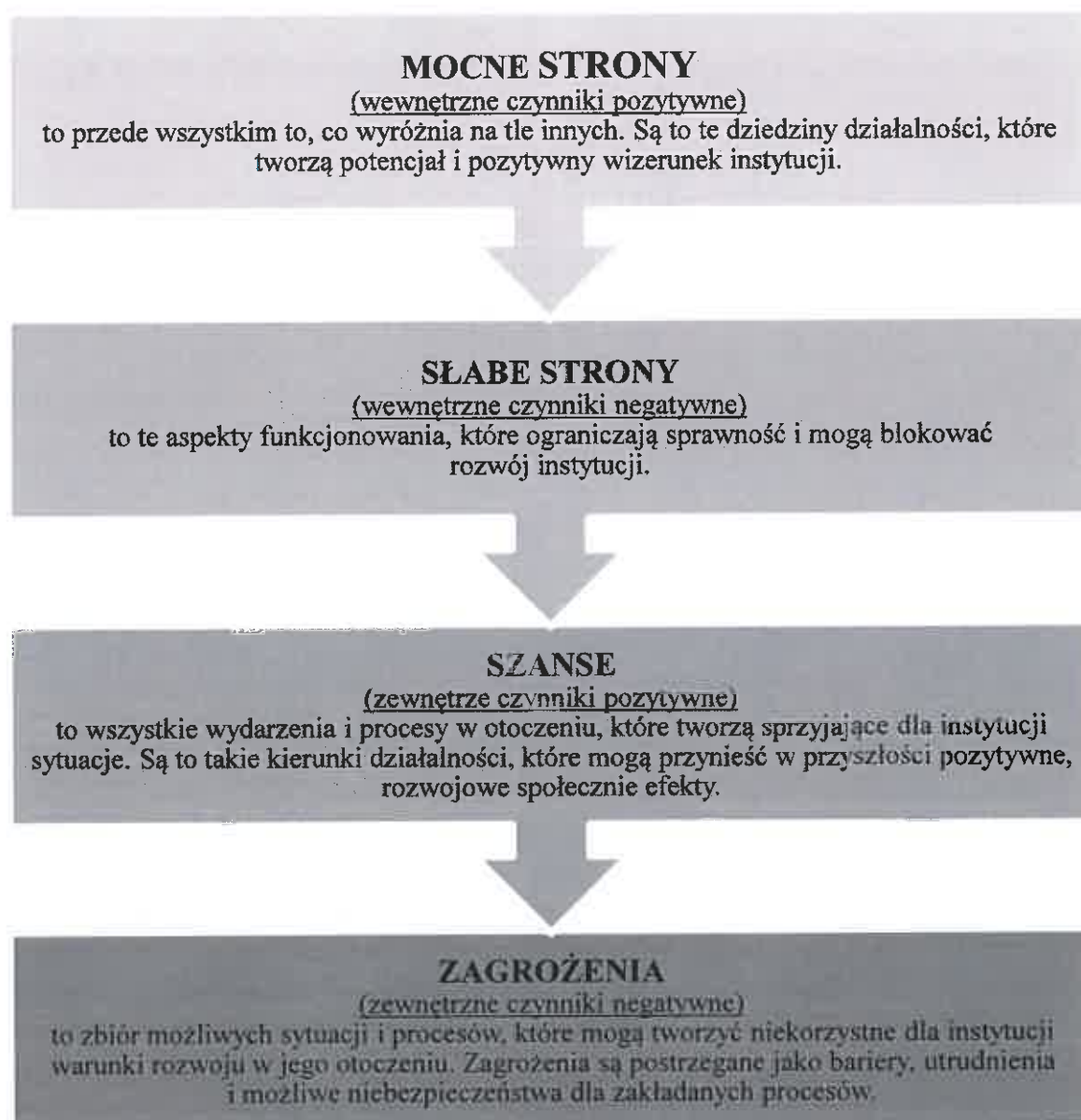
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UM, MGOPS.	NGO, PUP, GKRPA, MGBP, placówki ochrony zdrowia, Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu.	Środki własne, budżet państwa/europejski.

2. ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

1. Atrakcyjność Gminy pod względem przyrodniczym oraz turystycznym.
2. Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
3. Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
4. Rozwinięta infrastruktura sportowa.
5. Spadek liczby rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.
6. Funkcjonowanie świetlic wiejskich.
7. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu Punktu Konsultacji Psychologicznych.
8. Prowadzenie warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach.
9. Spadek wskaźnika bezrobocia w Gminie.
10. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
11. Stosunkowo mały odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących doświadczenie oraz stosowanie przemocy (wyniki badania ankietowego).
12. Niewielki odsetek dorosłych mieszkańców oraz uczniów mających kontakt z narkotykami i dopalaczami.
13. Mały odsetek uczniów deklarujących sięganie po alkohol, papierosy i e-papierosy wiele razy/regularnie.

SŁABE STRONY

1. Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
2. Niewystarczająca liczba miejsc w Gminie przeznaczonych dla seniorów.
3. Brak funkcjonującego na terenie Gminy publicznego żłobka lub klubu dziecięcego.
4. Wzrost na przestrzeni ostatnich lat liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.
5. Utrzymujący się na względnie stałym poziomie na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik deprywacji lokalnej.
6. Występujący problem bezrobocia na terenie Gminy.
7. Negatywne oceny dostosowania infrastruktury technicznej w Gminie do osób niepełnosprawnych.
8. Wzrostowa tendencja w zakresie udziału rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia MGOPS.
9. Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz zjawiskiem przemocy.
10. Wysoki odsetek uczniów deklarujących występowanie w ich szkole przemocy.
11. Występowanie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.
12. Znaczny odsetek mieszkańców spożywających alkohol codziennie.
13. Znaczny odsetek uczniów korzystających z urządzeń elektronicznych duże ilości czasu.
14. Brak działających klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, DDA oraz osób doznających przemocy.
15. Brak świadomości części mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.
16. Zbyt mała ilość alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dorosłych

mieszkańców, seniorów oraz dzieci i młodzieży.

17. Zbyt mała ilość miejsc wspierających osoby niepełnosprawne w aktywizacji społecznej, zawodowej i rehabilitacji.

SZANSE

1. Rozwój turystyki.
2. Rozwój gospodarczy Gminy.
3. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
4. Promocja Gminy w całej Polsce.
5. Utworzenie nowych miejsc pracy w Gminie.
6. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
7. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
8. Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
9. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
10. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
11. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
12. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
13. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
14. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.

ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
4. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
5. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
6. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
7. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
8. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
9. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
10. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
11. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych.

3. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Chociwel została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Chociwel dążąca do niekonfliktowego rozwiązania problemów wspólnoty, poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w lokalizacji, historii i mieszkańcach; wspierająca lokalne inicjatywy w szczególności: społeczne, kulturalne i edukacyjne. Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chociwel jest –
uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania Gminy wspierającej i właściwie wykorzystującej aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

4. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chociwel przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;

- wzrost atrakcyjności gminy Chociwel jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji społecznej szczególnie zaniedbanych rejonów Gminy z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

5. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest MGOPS.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest gmina Chociwel.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowania wszystkim zainteresowanym podmiotom odpowiedzialnym za realizację zadań zawartych w strategii. Po uchwaleniu Strategii przez Radę Gminy, zostanie umieszczona na stronie internetowej Gminy.

6. MONITORING

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Posterunku Policji, PUP, ze sprawozdań MGOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez MGOPS przy ścisłej współpracy z gminą Chociwel. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii przeprowadzanej co dwa lata.

7. EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

7.1. ZAKRES EWALUACJI

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

7.2. SPOSÓB EWALUACJI

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

7.3. NARZĘDZIA EWALUACJI

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

7.4. OKRES EWALUACJI

Planuje się przeprowadzenie w 2027 roku ewaluację końcową, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

8. OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich

realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chociwel jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Chociwel i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gminy – Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Chociwel, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. BIBLIOGRAFIA

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok (uchwała nr XIII/82/19 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 18 grudnia 2019 roku).
2. <https://bdl.stat.gov.pl/>
3. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mapa_Powiatu_Stargardzkiego.png
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. <https://www.chociwel.pl/start/chociwel/zamieszkaj-w-chociwlu>
6. <https://www.google.com/maps/>
7. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
8. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
9. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
10. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
11. Roczny program współpracy Gminy Chociwel z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami na rok 2020 (uchwała Nr XIII/81/19 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 18 grudnia 2019 roku).
12. Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu za 2019 rok oraz wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej w Gminie Chociwel na 2020 rok
13. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok
14. Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu (uchwała Rady Miejskiej Nr XVI/128/12 z dnia 13 czerwca 2012 roku).
15. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019
16. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).
17. www.psychiatriapolska.pl

VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

1. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Chociwel na mapie Polski	13
Rysunek 2. Położenie gminy Chociwel na mapie powiatu stargardzkiego.....	14
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Chociwel według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku).....	20
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Chociwel alkoholu w latach 2017-2019	69
Rysunek 5. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Chociwel, powiecie stargardzkim oraz województwie zachodniopomorskim w 2019 roku .	108
Rysunek 6. Liczba stwierdzonych interwencji i przestępstw na terenie gminy Chociwel w 2019 roku.....	115

2. SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2016-2018.....	17
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach)	17
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Chociwel w latach 2016-2019	18
Tabela 4. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Chociwel (stan na koniec 2019 roku).....	19
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2016-2018	28
Tabela 6. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2016-2018 (w procentach).....	28
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu w 2018 roku.....	31

Tabela 8. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2016-2019	38
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć	39
Tabela 10. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019	40
Tabela 11. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku.....	45
Tabela 12. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019.....	46
Tabela 13. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” w latach 2018 i 2019	47
Tabela 14. Liczba rodzin, którym przyznano Kartę Dużej Rodziny oraz liczba osób nią objętych na przestrzeni lat 2017-2019	47
Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	55
Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019.....	55
Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019	55
Tabela 18. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chociwlu wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019.....	66
Tabela 19. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019	81
Tabela 20. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019.....	105

3. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Chociwel w latach 2016-2019.....	15
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Chociwel na przestrzeni lat 2016-2019.....	16
Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Chociwel według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku	16
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019	18
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019.....	19
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2016-2018 (w milionach złotych)....	21
Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2018 (w złotych).....	22
Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie stargardzkim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	23
Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2016-2018.....	23
Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego	24
Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	25
Wykres 12. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2019 roku uczniów z terenu gminy, powiatu i województwa.....	26
Wykres 13. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2016-2018	27
Wykres 14. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Gminie oraz województwie zachodniopomorskim w latach 2016-2018	28
Wykres 15. Liczba czytelników Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Chociwlu na 1000 ludności w latach 2016-2018.....	29
Wykres 16. Kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019	36

Wykres 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel w latach 2016-2019.....	36
Wykres 18. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019 (w procentach)	37
Wykres 19. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019.....	37
Wykres 20. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku	38
Wykres 21. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin).....	40
Wykres 22. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2016-2019	41
Wykres 23. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	46
Wykres 24. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019.....	48
Wykres 25. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019	48
Wykres 26. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019.....	49
Wykres 27. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).....	50
Wykres 28. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019	54
Wykres 29. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019	65
Wykres 30. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019.	66
Wykres 31. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacji Psychologicznych w latach 2017-2019	67
Wykres 32. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach placówek wsparcia dziennego w latach 2017-2019.....	68
Wykres 33. Wartość sprzedanego na terenie gminy Chociwel alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w latach 2017-2019 (w złotych).....	69
Wykres 34. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2017-2019	70

Wykres 35. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019	79
Wykres 36. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019	80
Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2016-2019	80
Wykres 38. Liczba osób doznających przemocy, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacji Psychologicznych w latach 2017-2019	82
Wykres 39. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2019	90
Wykres 40. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019	91
Wykres 41. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń)	91
Wykres 42. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019	92
Wykres 43. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019	98
Wykres 44. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stargardzie z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019	98
Wykres 45. Wskaźnik bezrobocia w gminie Chociwel na przestrzeni lat 2017–2019	99
Wykres 46. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Chociwel zarejestrowanych w PUP w Stargardzie z prawem do zasiłku na przestrzeni lat 2017–2019	99
Wykres 47. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Chociwel skierowanych do prac społecznie użytecznych na przestrzeni lat 2017–2019	100
Wykres 48. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Chociwel skierowanych do pracy w ramach robót publicznych na przestrzeni lat 2017–2019	100
Wykres 49. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2019	101
Wykres 50. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019	105
Wykres 51. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)	106

Wykres 52. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku.....	107
Wykres 53. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2019.....	107
Wykres 54. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019.....	109

